

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 9

V Celovcu, dne 28. februarja 1957

Cena 1.50 šilinga

Med obiljem in pomanjkanjem

Tujec, ki potuje skozi rodovitne kraje ameriškega „žitnega pasu“, začuden zre velikanske komplekse silosov, ki so polni žita in drugih kmetijskih pridelkov. Ameriška vlada izda vsako leto milijon dolarjev (26 milijonov šil.) za vzdrževanje skladišč, v katerih so nagrmadeni odvisni kmetijski pridelki.

Na drugi strani pa so na svetu obsežne države, kjer milijoni trpijo lakoto. Pomanjkanje kruha je bil eden izmed glavnih faktorjev, ki je povzročil, da je nezadovoljstvo v vzhodni Evropi izbruhnilo v krvave vstaje. Pa ne samo na oni strani „železne zavese“, tudi v svobodnem svetu so ljudstva, ki jim manjka vsakdanjega kruha. Na poročila o množični lakoti v Indiji smo se že kar navadili. V Afriki in Aziji je lakota vsakdanji gost v mnogih pokrajinah.

Zato so velikanske ameriške zaloge trn v očeh marsikateremu dobromiselnemu človeku, ki pravi: ali ne bi bilo za Ameriko bolje, da svoje odvisne zaloge, — katerih vzdrževanje jo toliko stane, povrh tega se pa živila iz leta v leto kvarijo, — enostavno podari potrebnim. To bi bilo vsekakor ceneje kot vzdrževanje dragih skladišč. Na prvi pogled vsekakor zelo enostavna in pametna rešitev. Ameriška vlada je seveda tudi bila toliko „bistroumna“ in to spoznala, da, takoj po vojni je sama plačevala tudi stroške prevoza v tiste države, ki so bile voljne sprejeti blago. Toda kljub temu je zadel na težave in večina blaga je ostala v njenih skladiščih.

Kaj se zgodi z ameriški darovi, ko pridejo med lačna ljudstva? Nenadna pojava velike količine živil, ki so jih ponekod delili zastoj, je čez noč spravila v nered ves mehanizem tržnega povpraševanja in ponudbe, ki je osnova današnjega gospodarstva. Ker je bilo dovolj blaga naenkrat zastoj na razpolago, so ljudje planili po njem in z njim zadoščali svojim potrebam. Domačega blaga ni nihče več hotel kupovati in cene so nenadoma padle; pridelovanje se ni več splačalo in nastala je nova nezaposlenost, a ko so darovi pošli, še večja beda. Zato pri znanem „Marshallovem planu“, v okviru katerega je Amerika dala številnim evropskim državam brezplačno na razpolago blaga v vrednosti mnogih milijard dolarjev, tega blaga posamezne vlade svojim državljanom niso več razdajale zastoj, ampak so ga jim prodajale. Ljudje so pa zagrabil za vsako delo, da so si pač mogli kupiti za življenje potrebne dobrine. Izkupiček pa je potem šel v splošno koristne namene, predvsem za investicije v poljedelstvu in v radi vojne razdejanih industrijah.

Današnje življenje namreč temelji na protivrečnosti dajatev. To se pravi na izmenjavi enakovrednih dobrin. Kmet pripelje žito in druge pridelke na trg, da si potem za izkupiček nakupi potrebnih industrijskih in obrtnih izdelkov. Le tako ravnanje zagotavlja zdravo gospodarsko blagostanje. To se pravi šele takrat, kadar imajo vsi sloji prebivalstva dovolj kupne moči za zadostitev svojih potreb po izdelkih, ki jih samo ne proizvajajo in jih morajo torej kupovati, je moč govoriti o blagostanju. Za kupno moč pa je treba možnosti dela. Kajti tu leži jedro revščine posameznikov in narodov. Dejstvo je, da naravna bogastva na naši zemlji niso enakomerno razdeljena in zato, tudi pogoji za razvoj gospodarstva niso enakomerni. Podobno kot poznamo razliko med revno in rodovitno zemljo, podobno razliko opažamo med državami, kjer je narava skopo gospodarila s svojimi bogastvi ter tisti, ki jih je obdarila s plodno zemljo in bogastvom rudnin, obilico vode in drugih elementov, ki koristijo gospodarstvu. Zato nasprotja med pomanjkanjem in bogastvom ni moč trajno odstraniti z darovi, temveč z ojačitvijo kupne moči zaostalih in revnih ljudstev. To se pravi, treba je ustvariti možnosti dela, s katerimi si bo vsak mogel sam prislužiti svoj vsakdanji kruh.

Popolnega izenačenja najbrž ne bo moč nikoli doseči, možna pa je odstranitev najhujših nasprotij. Moderna tehnika je danes že toliko napredovala, da more povsod ustvariti potrebne pogoje za gospodarski razvoj, saj voda spreminja pušče v obdelana polja in podzemlje še skriva marsikje mnogo bogastva, tudi tam, kjer na površju ne zeleni niti ena bilka. Zato pa je treba odstraniti umetne meje in plotove, ki so jih ustvarili ljudje namesto, da bi pomagali eden drugemu. Treba je omogočiti svobodno pretakanje potrošnih dobrin, ljudi in kapitalov. Zapadna Evropa je to že spoznala in se pripravlja, da ubere edino pravo pot.

Napetost na Bližnjem vzhodu

Boj za vpliv in petrolej

Tudi minuli teden je potekal v znamenju velikega dvoboja med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo na Bližnjem vzhodu. Egiptovski predsednik Nasser, ki ga podpira Sovjetska zveza, z raznimi pretvezami ovira zaključek očiščevalnih del na Sueškem prekopu ter stavlja kot pogoj za ponovno odprtje prekopa umaknitev izraelskih čet iz pasa pri Gazi ob Sredozemskem morju ter dveh skalnatih otočkov v Rdečem morju, ki varujeta vhod v izraelsko pristanišče Elat v Akabskem zalivu. Tako sta ti dve drobni krpici zemlje bile v minulem tednu središče mednarodne politike. Predsednik Eisenhower je pozval Izrael, da brezpogojno izprazni obe zasedeni področji, Izrael se pa brani z ugovorom, da jih ne izprazni prej, dokler ne dobi trdnih zagotovil, da se z področja Gaze (kjer je večina iz Palestine izgnanih ali pobeglih arabskih beguncev) ne bodo znova začeli stalni vdori v izraelsko ozemlje ter da Egipčani ne bodo po zasedbi obeh otočkov ponovno preprečevali s topovi izraelskim ladjam dostop do pristanišča v Elatu.

Ameriška vlada se izgovarja, da takih garancij ne more dati, ker to prepoveduje državna ustava, pač pa da „bo zastavila svoj vpliv“ v tem smislu, kar je pa za Izrael premalo. Po drugi strani pa skupina prijateljev Egipta, in sicer blok afriško-azijskih držav, opirajoč se na obsodbo Izraela kot napadalca, pritiska v Združenih narodih na

proglasitev sankcij proti Izraelu. Ker je obstoj izraelske države v glavnem odvisen od zunanje pomoči, posebno iz Amerike, bi ga te sankcije zelo hudo prizadele. Ameriška vlada se nahaja v nemajhni zadregi. Po eni strani ni moč oporekati Izraelovim argumentom, po drugi strani pa bi ji nadaljna podpora Izraelu zapravila šele pred kratkim pridobljene simpatije v arabskem svetu, ko se je postavila proti Angležem in Francozom v obsodbi napada na Egipt. Čeprav je ameriška vlada ta svoj korak utemeljila z visokodonečimi argumenti o pravici in nedotakljivosti državnih mej, pa prevladuje mnenje, da ga je storila pod pritiskom velikih ameriških petrolejskih družb, ki bi se rade polastile vrelcev na Bližnjem vzhodu, ki so jih doslej izkoriščale angleške in francoske družbe.

V Londonu spremljajo ameriško zadrego z le slabo prikrito škodoželjnostjo; to je namreč edino, kar jim preostaja po propadlem poskusu v Egiptu, ki je vsemu svetu po očutil nemoč nekdanje največje kolonialne sile sveta. Diskretno pa podpirajo Izrael, pri čemer soglašajo z njimi tudi Francozi, z zelo prepričljivim argumentom čes, dokler so na Madžarskem sovjetske čete, nimajo sankcije proti Izraelu nobenega smisla.

Amerika počasi spoznava, da prevzem „dediščine“ na Bližnjem vzhodu ni tako enostavna stvar, kot so si predstavljali nekateri petrolejski mogotci iz Teksasa.

Avstrija zavrača madžarske obdolžitve

Ponovno je v minulem tednu madžarski ministrski predsednik „po volji sovjetskega poveljstva“, Janoš Kadar, obdolžil avstrijsko vlado, da je dovoljevala in podpirala prevoz orožja preko svojega ozemlja na Madžarsko v času upora. Avstrijska vlada je to trditev zelo ostro zavrnila ter ugotovila, da so v zadnjem času madžarski obmejni organi ponovno prekršili avstrijsko mejo, kar je očitna kršitev avstrijske suverenosti in nevtralnosti. Zgodilo se je baje celo, da so zajeli na avstrijskih tleh pet Avstrijcev in jih odvedli v madžarske zapore. Ta slučaj je še nepojasnen.

Tudi pred Združenimi narodi je imel avstrijski delegat priliko, da nastopi in popravi neko zmotno mnenje o Avstriji. V razpravi o Cipru je turški delegat trdil, da je Avstrija doprinesla veliko žrtev za mir v srednji Evropi s tem, da se je odpovedala priključitvi k Nemčiji. Nato je avstrijski

delegat to trditev zavrnil, čes, da Avstrija sicer rada doprinese žrtve za mir, vendar, kar se tiče priključitve, se nima ničesar odpovedovati, kajti ona priključitve noče in želi biti samostojna, neodvisna in nevtralna.

Cene naraščajo

ugotavlja avstrijski statistični urad. V januarju so se življenjski stroški povišali za 2 in pol odstotka. Sedaj so pa še cene piva poskočile za kar 8 odst. Pivovarne utemeljujejo povišanje s tem, da je pivo v primeri s predvojnimi cenami še vedno prepoceni. Zvišalo se je namreč samo petkrat, dočim se je večina drugih cen povišala desetkrat. To podražitev najbolj izrablja socialistična propaganda proti finančnemu ministru Kamitzu in OeVP, čes, ljudje, le poglejte, kaj bo, če date tem (kapitalistom) popolno oblast v roke!

Vojvoda Edinburški je postal princ

Angleška kraljica Elizabeta je imenovala svojega soproga Filipa, ki je doslej nosil naslov vojvode Edinburškega, za „prince Zdrženega kraljestva in Severne Irske“, kot je uradni naslov angleške države.

To imenovanje bi naj napravilo konec govoricam, ki so se v zadnjih mesecih vedno bolj širile, čes, da sta se angleška kraljica in njen soprog skregala. Podprlo jih je še dejstvo, da se je mladi in simpatični vojvoda zadnje tri mesece nahajal na dolgem pomorskem potovanju po najoddaljenejših kolonijah Tihega oceana, ki so angleški kroni še ostale.

Odpustiti je moral tudi svojega osebnega tajnika, pomorskega častnika Parkerja, katerega so dolžili, da zavaja kraljičinega soproga v brezskrbne družbe pomorskih častnikov in zato Filip zanemarja svojo ženo.

Vendar so slike o snidenju obeh zakoncev, ki sta se po dolgi ločitvi srečala na nekem otoku pred portugalsko obalo in potem skupno opravila državni obisk na Portugalskem (o katerem smo že poročali), zelo

lo prepričljivo zaniemale vesti o zakonskih sporih na angleškem dvoru.

Kot znano Filip ni angleškega rodu, ampak izvira iz nemške plemiške rodovine Battenbergov, ki so v prejšnjem stoletju prišli v Anglijo in se tam udomačili. Vendar je v visokih angleških krogih vselej vladalo precejšnje nerazpoloženje proti tujcem. Battenbergi so bili bistri, sposobni in ambiciozni. Že ob izbruhu prve svetovne vojne je eden izmed njih postal prvi lord admiralitete, to je vrhovni poveljnik britanske mornarice. Zaradi svojega nemškega imena je moral odstopiti, ker ga Angleži niso smatrali za dovolj zanesljivega kot poveljnika v boju proti Nemčiji.

V drugi svetovni vojni je njegov sin postal poveljnik na južnoazijskem bojišču, a danes je on prvi lord admiralitete. Toda ne imenuje se več Battenberg, ampak Mountbatten, kar je angleški prevod njegovega nemškega imena. Filip, sedanjí soprog kraljice, je njegov nečak. — Ker ima sicer Filip lepe dohódke, je zato tudi njegov novi naslov (titel) nekaj vreden.

Die Sprachenfrage in Kärnten vor 100 Jahren und heute

je v nemščini pisana knjiga, ki jo je založil Nar. svet kor. Slovencev in obravnava eno izmed najbolj perečih vprašanj naše dežele. Zbudila je zelo velik odmev v javnosti, kot ste razbrali iz dnevnega časopisja.

To knjigo dokumentov morate tudi vi imeti!

Na razpolago je še nekaj izvodov po ceni 10 šilingov. Naročila sprejema uprava našega lista in pisarna Mohorjeve družbe v Celovcu - Klagenfurt, Viktringer Ring 26.

- K R A T K E V E S T I -

RAKETA JE UŠLA strokovnjakom amer. letalstva pri poskusih v bližini Alamagordo, znanega središča za preizkušanje atomskih bomb. Pot rakete je bila uravnana s pomočjo radia na daljavo, vendar izgleda, da se je aparaturna nekaj pokvarila, kajti nenadoma je raketa ubrala svojo pot in izginila. Takoj so se dvignila lovka letala, da jo izsledijo, a brez uspeha. Je bila to raketa tipa „Matador“, ki bi naj služila kot bojno letalo in more nositi tudi atomske izstrelke, vendar so topot bili v njenem trupu samo merilni aparati. Po računih strokovnjakov je morala pasti na tla neke v skalnem gorovju. Je to že druga raketa, ki pri poskusih ni hotela ubogati in je ubrala svojo pot.

STROJEVODJA JE ZAPUSTIL SLUŽBO pri železniški družbi „Southern Railway“ v Ameriki, ker je družba stare lokomotive na paro nadomestila z modernimi vozili, ki jih poganjajo motorji na diesellovo olje. Strojevodja Barnie Diskue je zato iz protesta odpovedal službo, v kateri je bil že petdeset let, ker po njegovem mnenju „sploh ni primere med parno lokomotivo z dieslovim motorjem“.

NA ANTARKTIKI STA BILA UBITA dva znanstvenika, člana sovjetske ekspedicije, ko je več tisoč ton ledu zgrmelo na neko sovjetsko opazovalno postojanko in njene člane vrglo v morje, pri čemer sta bila dva na mestu mrtva.

PROF. HEUSS, državni predsednik Zapadne Nemčije je nenadoma resno zbolel in so morali odpovedati že do vseh podrobnosti določeno potovanje v Združene države. Pač pa so njegovi zdravniki zaprosili za posebno zdravlila, ki jih imajo samo v Ameriki, da rešijo svojega pacienta, ki je obolel na pljučnici.

V INDIJI BODO 3 TEDNE VOLILI poslance za novi parlament. Volilnih upravičencev je 190 milijonov (moških in žensk) in iz teh volitev bo izšlo 3900 poslancev za deželne zbornice posameznih pokrajin ter 494 poslancev za osrednji parlament. Predvidevajo vsi znano Kongresne stranke, ki jo vodi sedanji ministrski predsednik Nehru.

NA SEVERNEM POLU sta se srečali prvič v zgodovini dve potniški letali. Eno je bilo namenjeno iz Kopenhage (Danska) v Tokio (Japonska), drugo pa v obratni smeri. Najkrajša pot vodi namreč preko severnega tečaja, vendar zaradi hudega mraza in nevarnosti, da letala padejo v brezkončne ledene pustinje in tam potniki umrjejo od mraza in lakote, te poti doslej niso uporabljali. Moderna letala so pa za to pot primerno opremljena in tako je bila pot preko severnega tečaja vključena med proge normalnih potniških letal. Slučajno teče tudi najbližja pot iz Amerike v Rusijo — preko Severnega tečaja, pa za sedaj ni slišati o vpostavitvi direktnega potniškega prometa med obema državama.

MADŽARSKI BEGUNCI V JUGOSLAVIJI so že narasli na 18.000 oseb, poročajo iz Beograda. Od tega števila jih je le 230 moglo odpotovati naprej v zapadne države, dočim prošnje 13.000 Madžarov za izselitev v zapadne države še niso bile rešene.

Politični teden

Po svetu . . .

Evropska skupnost postaja dejstvo

Med ves svet obsegajočo borbo, v kateri sta zapletena orjaka mednarodne politike, Amerika in Sovjetska zveza za vpliv in petrolej na Bližnjem vzhodu (o tem poročamo na 1. strani), se je minuli teden sestalo v Parizu šest predsednikov evropskih vlad in so v sorazmerni tišini pripravili dve pogodbi, ki bosta v kratkem slovesno podpisani in predloženi prizadetim parlamentom v odobritev. Gre za ustanovitev „Euratoma“ — Evropske atomske skupnosti ter skupnega evropskega tržišča in carinske unije, ki bosta združevali v en gospodarski organizem šest držav, ki že sedaj sodelujejo na železarsko-premogovni skupnosti (Montanunion). So to Zapadna Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Luksemburška in Nizozemska. Odstranjene so bile zadnje zapreke, ki so stale na poti združitve. Francija je namreč zahtevala vključitev svojih prekomorskih kolonij in posesti v to skupnost. Zadeva je bila rešena z za Francijo zelo ugodnim kompromisom, ki pa utegne vsaj v daljši bodočnosti prinese koristi tudi ostalim udeležencem. Sklenjeno je bilo, da bo vseh šest držav članic sodelovalo v razvijanju atomske energije v mirovne namene ter da bodo ostvarili enotno tržišče, ki bo obsegalo vse države članice. Po tem tržišču bo lahko potovalo blago v vseh smereh brez carin, prav tako tudi ljudje brez vseh ovir in vizumov, s čemur se bo izenačil trg delovne sile. Posebne koristi prinaša ta sporazum Italiji, ki bo vrgla na trg predvsem svojo veliko odvisno delovno silo. Računajo sicer, da bodo zaradi delne ali popolne odprave carin oziroma njihovega medsebojnega izenačenja nekatere industrije vsaj začasno utrpeli škodo, vendar predvidevajo strokovnjaki, da se bodo zdravje industrijske panoge kasneje opomogle oziroma se usmerile na področja, kjer bodo mogle konkurirati. Velike koristi bo nova ureditev prinesla predvsem širokim plastem potrošnikov, kajti z odpravo carin se bo marsikatero blago znatno pocenilo. Vendar, da preprečijo nenadne krize, se bo prehod izvršil počasi. Posebne zaščitne določbe so predvidene za poljedelstvo. Tudi za kolonije je določen poseben postopek. V dobi naslednjih petih let bodo le-te poskušno vključene v ta enotni prostor.

Beograd in Moskva znova v lasih

Ta nova skupnost je odprta družba in vrsta vlad je že izjavila, da je pripravljena vanjo vstopiti. Velika Britanija stavi nekatere posebne pogoje, avstrijska vlada pa je že izjavila svojo pripravljenost za sodelovanje.

Tudi v Beogradu so ugodno sprejeli vesti iz Pariza in izgleda, da se tudi tam zavedajo, da so najbolj zanesljivi gospodarski partnerji le na Zapadu, ki dobavljajo blago in denar v pogodbeno določenih terminih, brez ozira na ideološke in politične spore. Po drugi strani namreč pa že dogovorjene dobave z Vzhoda v pozneje nastalih političnih sporih nenadoma zastanejo.

V zadnjih časih se je razmerje med Moskvjo in Beogradom zelo ohladilo in vsaj zaenkrat izgleda, da spora ni moč premostiti. Zato pa sovjetska vlada povzdiguje še njej poslušne satelite Bolgarijo in Albanijo, katerih predstavniki so se v zadnjih dnevih postavili s strupenimi izpadi proti „krivoverskim“ jugoslovanskim „tovarišem“, ki po njihovem mnenju napačno razlagajo Marks-Leninov „socializem“, kot oboji imenujejo komunizem.

Novi parlament na Poljskem

Na Poljskem se je sestel novoizvoljeni parlament ali „Sejm“, kot ga imenujejo Poljaki. Kot je bilo predvideti, je dobil tajnik komunistične stranke Gomułka soglasno zaupnico in dosednji predsednik vlade Cyrankiewicz pa znova mandat za sestavo vlade, le da Cyrankiewicz ne več soglasno. Dva poslanka sta glasovala proti, prav tako pa jih je več glasovalo proti pri volitvah parlamentarnih funkcionarjev. Pri otvoritvi je najstarejši poslanec Boleslav Drobner dejal, da parlament „ne sme biti več skupščina mutcev“, kot je bil v preteklosti.

V novem poljskem Sejmu ima sicer komunistična stranka s 237 poslanci 51,7 odstotno, torej absolutno večino, vendar so tudi druge stranke znatno zastopane. Kmečka

stranka ima 118 poslancev, demokratska stranka 39, a med 63 neodvisnimi poslanci je 12 predstavnikov katoličanov. Živahna otvoritvena seja obeta novega duha na Poljskem, kjer razvoj še nikakor ni zaključen.

. . . in pri nas v Avstriji

Ob zaključku prodaje »ljudskih delnic«, ki je bila zelo uspešna, ker je bilo več kupcev kot delnic na razpolago, je finančni minister prof. Kamitz izjavil, da je z izidom zelo zadovoljen ter da bo treba po tej poti nadaljevati z izdajo podobnih delnic tudi za vsa ostala podržavljena podjetja ter obrate bivše USIA. Izrazil je prepričanje, da bo gospodarstvo še bolj uspevalo, ako bo ljudstvo prepričano, da je ono lastnik najvažnejših gospodarskih podjetij v državi.

Socialisti so se ob teh njegovih besedah bolj kislili držali. Že uspeh prodaje „ljudskih delnic“ za podržavljene banke jim ni šel v račun, izdaja novih delnic pa še manj. Zato ugovarjajo, češ da hoče OeVP spraviti ljudsko premoženje v roke kapitalistov, ki so sedaj še sicer ponižni, a ko bodo v svojih rokah začutili moč, bodo že pokazali zobe. Nadalje trdijo, da bi bila to pravcata razprodaja „ljudskega premoženja“, ki so ga spravili skupaj delavci s svojimi žulji; in končno, razprodajati je lažje kot skupaj spravljati. In kaj pa potem, ko bo vse razprodano, ko bodo dobički podržavljenih podjetij šli v zasebne blagajne, namesto v državne, sprašuje skrivnostno.

Razume se, da ima vsaka stran v svojih trditvah deloma prav. Toda za dobičke iz „ljudskih delnic“ nismo prav nič v skrbeh. Po poti raznih javnih dajatev se bodo v eni ali drugi obliki v znatnem delu spet vrnili v državno blagajno, kajti ako država rabi denar, ga mora vzeti tam, kjer pač je. — Za argumenti obeh strank pa tiči boj za politični vpliv na važni sektor državnega gospodarstva, ki ga predstavljajo podržavlje-

Avstrijska vlada je protestirala v Beogradu

zaradi likvidacije avstrijskega premoženja v Jugoslaviji, toda beograjska vlada je protest zavrnila kot „neutemeljen“, kot pravi uradna jug. agencija. Dunajsko zunanje ministrstvo je namreč izrazilo svoje začudenje nad tem, da je beograjska vlada sprejela sklep o likvidaciji enostransko, to je ne da bi se bila prej posvetovala z avstrijsko vlado. Na to je beograjsko zunanje ministrstvo odgovorilo, da izvaja Jugoslavija pravico do likvidacije avstrijskega premoženja iz določb državne pogodbe, ki so postale pravomočne ter dajejo Jugoslaviji pravico, da likvidira nekdanje avstrijsko premoženje na svojem teritoriju. Zato je to zgolj interna (notranja) zadeva Jugoslavije, ki ne smatra za potrebno, da bi se o svojih notranjih ukrepih posvetovala z inozemskimi vlada. Komentarji avstrijskega tiska na to

izmenjavo „protestov“ so bili jako umirjeni. Edino vprašanje, ki je, kakor izgleda, še odprto, je oškodovanje avstrijskih državljanov, ki so po jugoslovanskem ukrepu prizadeti. To je pa po določbah državne pogodbe tudi predvideno. Pred najvišjim sodiščem že tečeta dve tožbi oškodovancev.

Deželnozborske volitve na Štajerskem bodo v nedeljo dne 10. marca, zato je volilna borba v polnem razmahu. Ljudski stranki (OeVP) se je posrečilo ustvariti volilni blok, ki ima, posebno z ozirom na bližajoče se volitve državnega predsednika, za katere so se tudi združili meščansko desničarski elementi, dobre izgleda. Vendar utegne vrsta majhnih stranic preprečiti kak radikalni preobrat sil v prid OeVP-jevskega bloka in računajo, da bodo dobro in kompaktno organizirani socialisti v glavnem vsaj ohranili svoje pozicije. Sicer pa je poklic volilnega preroka zelo nevhvaležna stvar in bomo zato raje počakali, da volilci z listki pokažejo svojo voljo. Da, vprav volilni listki so največja zanimivost štajerskih volitev. Pri teh volitvah bodo namreč prvič glasovali zgolj z uradnimi volilnimi listki, na katerih so označene vse na volitvah nastopajoče stranke in mora volilec sam izbrati in označiti stranko, za katero odda svoj glas. Doslje se je glasovalo z glasovnicami, ki so jih volilec dale na razpolago posamezne politične stranke, ki so že dale vse potrebno nanj natiskati in ga je moral volilec le vreči v skrinjico. Uradna glasovnica pa zahteva večjo politično zrelost in razgledanost od volilcev. Zato bo izid štajerskih volitev jako zanimiv.

Težave pri verskem pouku na Poljskem

V smislu sporazuma med poljsko vlado in katoliškimi škofi je bil znova uveden verouk v ljudskih šolah. Čeprav je pouk prostovoljen in morajo starši pismeno izjaviti, da želijo verski pouk za svoje otroke, se otroci ne brigajo za te formalnosti, ampak se skoraj vsi udeležujejo verouka; to je tudi otroci tistih staršev, ki niso s pismeno izjavo zahtevali verskega pouka. Kot poroča „New York Times“, je v neki varšavski šoli s 1500 učenci le ena tretjina staršev zahtevala verski pouk za svoje otroke, toda ko se je na šoli začel verouk, je začelo prihajati 90 odstotkov otrok k tem uram. Otroci, katerih starši niso zahtevali verouka, so rekli doma roditeljem, „da oni nočejo biti drugačni, kot njihovi sošolci“. Prizadeti starši, ki so povečini komunisti, so se sicer zgražali, a si niso mogli pomagati.

Glasilo komunistične stranke graja te „popustljive“ starše: „Ali je taka kapitulacija združljiva s članstvom v komunistični stranki, s prepričanjem komunističnega brezverca? Ali s takim popuščanjem sami ne ojačujemo položaje nestrpnosti?“

Vlada zaenkrat še ni posegla v ta spor in izvršuje sporazum s Cerkvijo. Ti pojavi kažejo le, kako močno je versko čustvovanje zakoreninjeno v poljskem ljudstvu.

Še po smrti povzroča pravde

George Bernard Shaw je nedvomno eden izmed največjih oblikovalcev angleškega jezika v tem stoletju. Spisal je vrsto duhovitih iger, med katerimi so posebno znane „Androkles in lev“, „Orleanska devica“, „Pygmalion“, in mnogo drugih knjig. Posebno se je rad bavil z zgodovinskimi gradivom. Mož je bil po rodu Irec, ki pa je že v mladih letih prišel na Angleško. Kljub temu da je postal eden izmed največjih angleških pisateljev svoje dobe, pa ni nikoli pozabil na svoje irsko poreklo. Ko je umrl leta 1950, v starosti 94 let, je svoje velikansko premoženje, blizu en milijon dolarjev, razdelil med Irsko akademijo, britanskim muzejem in posebnim fondom, ki bi naj izvedel reformo angleškega pravopisa.

Kot znano, je pravopis najtežja stvar v angleščini, kajti besede so popolnoma drugače pišejo kot izgovarjajo, tako da za ta jezik skoraj velja naša znana šala o posodi za kuhanje, namreč da se „piše lonec, a izgovori pisker“. Tako pišejo „Shakespeare“, izgovorijo pa „Šekspir“.

Angleščina uporablja danes 26 črk latinske, podobno kot slovenščina, vendar je pravopis mnogo bolj oddaljen od izgovorjave kot v slov. jeziku. Shaw je zamislil pisavo angleščine po načelu: piši, kakor govoriš. V ta namen bi naj poseben odbor strokovnjakov sestavil abecedo iz 40 novih črk, ki bi odgovarjale vsem človeškim glasovom, ki jih rabimo pri govoru. Že za časa svojega življenja je spisal vrsto člankov in prid tega

predloga, a ni naletel na razumevanje.

Prav tako je tudi njegov posmrtni predlog zbudil malo navdušenja. So namreč Angleži zelo starokopitni in si mislijo, da, če so se oni morali naučiti težki pravopis, pa naj se ga še njihovi otroci.

Zadeva je prišla celo pred sodišče, ki je pred dnevi odločilo, da je Shawovo posmrtno volilo neveljavno, ker je proti zakonu. Sodnik je namreč mnenja, da je sedanji pravopis določen z zakonom in bi ga bilo moč spremeniti samo z novim zakonom. Nedopustna je torej oporoka, ki je proti kakemu zakonu.

Društvo prijateljev pokojnega Shawa je razpisalo javno zbirko za nadaljevanje sodnega boja proti temu odloku. Zanimivo je, da ne smejo uporabiti Shawovega velikega premoženja za pravdne stroške. Sklad za spremembo pravopisa bo razdeljen med ostale dediče, ki so tudi proti njegovemu abecednemu predlogu.

Edino Irška akademija je izjavila, da ne bo ugovarjala novim sodnim korakom Shawovih prijateljev.

Shaw je bil v svojem življenju znan po trmoglavosti. Nekateri smatrajo trmo za irsko narodno lastnost, kateri se imajo Irci zahvaliti za svoj narodni obstoj v stoletjih angleškega zatiranja.

Spor okoli Shawovega abecednega predloga še ni zaključen in ta posmrtna tožba kaže, da lahko trma sega tudi preko groba, samo treba je imeti — Shawovo genialnost.

SLOVENCIS doma in po svetu

P. Kazimir Zakrajšek — 50 let v Ameriki

V samostanskem zatišju je pred kratkim obhajal petdesetletnico svojega prihoda v Ameriko frančiškan p. Kazimir Zakrajšek, ki je med Slovenci dobil častni naziv „oče izseljencev“. Zadnje čase živi v samostanu Lemont, središču slovenskih frančiškanov v Združenih državah, za katerega je vprav on v svojih mladih letih položil temelje.

P. Kazimir pa ni bil samo goreč dušni pastir, ki je oral ledino med našimi rojaki, ki so se v začetku tega stoletja v vedno večjem številu izseljevali preko „velike luže“, ampak je v teh ljudeh tudi ohranjal iskrico ljubezni „do starega kraja“, in kadar je bila domovina v nevarnosti, ji je vedno priskočil na pomoč.

P. Kazimir je imel mnogo znanecv tudi v visokih ameriških vladnih krogih in jin je tako po prvi, pa tudi med in po drugi svetovni vojni opozarjal na slovenske potrebe in posebno na trpljenje pod okupacijo. Druga svetovna vojna ga je zatekla v Ljubljani, kamor se je bil vrnil, da starost preživi doma.

Ko je prve dni po napadu na Jugoslavijo odpotoval nazaj v Ameriko, je odnesel s seboj obširno dokumentacijo o nacističnem divjanju ter revoluciji v Sloveniji. To dokumentacijo je potem predložil vsem merodajnim mestom, za široko javnost pa jo je izdal v posebni knjigi.

Toda njegovo delo se ni omejevalo samo na Slovenec, med katerimi je ustanavljal in vodil župnije, šole, društva, denarne zavode, tiskarne in urejeval časopise. On je tudi ustanovitelj hrvaške župnije v New Yorku, a ameriški Slovaki ga imajo kar za svojega. Pred kratkim je slovaški zgodovinar dr. Hrušovský izdal knjigo, v kateri posveča posebno poglavje p. Kazimirju. Pravi takole: „Prvi ‚slovaški‘ frančiškan v Ameriki ni bil Slovak. Bil je to preč. p. Kazimir Zakrajšek, Slovenec in član ljubljanske province sv. Križa.“ Tudi sv. Stolica mu je v priznanje njegovega dela poslala posebno pohvalno pismo, ki ga je podpisal tedanji državni tajnik kardinal Gasparri.

Nova redovnica — zdravnica

V ponedeljek, dne 9. februarja je v mestu South Shields na Angleškem napravila slovesne redovne zaobljube v kongregaciji zdravnic-misijonark dr. Gabriela Ehrlichova iz ugledne družine iz Zabnic v Kanalski dolini. Nova sestra, ki je študirala medicino v Ljubljani, doktorirala pa v Padovi v Italiji, je redovni noviciat dovršila na Angleškem. Njen starejši brat, jezuitski pater Janez Ehrlich, pa že dolga leta vrši misijonsko delo v Indiji. Tako dva člana te širom vseh krajev naše domovine znane družine — saj je njihov gostoljubni dom v Zabnicah že več generacij izhodišče za romanja k svetišču Matere božje na Višarjah, — delata za razširitev kraljestva Kristusovega v velikem svetu.

Pesnik Joža Vovk umrl

17. februarja je nenadoma umrl na Jezerškem župnik, pesnik Joža Vovk v 45. letu starosti. Zadel ga je srčna kap, zjutraj so ga našli mrtvega v postelji. Ob ogromni udeležbi ljudstva so ga pokopali 19. februarja. Radi domačnosti, preprostosti in šegavosti je bil povsod zelo priljubljen. Truplo so prepeljali skozi Kokro, ki jo je tudi opravljal in so ga tam tudi prepeljali v cerkev, v domačo župnijo Ovsih.

Rojen je bil na Češnjici blizu Podnarta, gimnazijo je študiral v Škofjih zavodih v št. Vidu in novo mašo je imel l. 1936 v Ovsih. Kot kaplan je služboval na Dobrovi pri Ljubljani, nato v Kranju. Od tam so ga Nemci ob začetku vojne izselili v Srbijo. Zapor in pregnanstvo sta mu zrahljala zdravje. Po vojski se je vrnil v Kranj, upravljal Primskovo, nato pa postal župnik na Jezerškem in v Kokri.

„Joža“ je bil bolj priložnostni pisatelj in pesnik. Kadar je bilo pač treba, je napravil pesem, igrice ali kaj drugega napisal. Lani je izdal svoje „Pesmi“, ki jih je omenil v zadnji številki „Našega tednika“ Jevnikar v „Kulturnem obzorniku“. Najboljše pesmi so v ciklusu: Iznanci. Najbolj znana pa je po svoji mladinski povesti „Naš Buček“, v kateri na svoj šegav način opisuje svojo mladost in je izšla med vojsko v „Ljudski knjižnici“. Ta povest bo verjetno izšla na Koroškem. Napisal je več igrice, najpomembnejša je „Čudež“, ki ponazarja nastanek božje poti na Dobrovi.

Pokojni je zelo ljubil Koroško in tudi večkrat pisal o njej. Predlanskim je obiskal Koroško in lani zopet, da sta s sošolcem-prijateljem potovala po Koroški. Užival je lepote Koroške, čutil njene bolečine — pa pač ni slutil, da se je takrat za vedno poslovil od nje.

Človeške poteze „BOŽANSKEGA ZMAGOVALCA“

Sir Winston Churchill, angleški ministrski predsednik za časa druge svetovne vojne, je leta 1945 dobil naslov „arhitekt zmage“. Njegove zasluge za zmago proti Hitlerju so priznavali njegovi sovražniki in prijatelji. Prijatelji so povzdigovali v nebo njegove izredne državniške in vojaške darove, sovražniki pa so trdili, da je pač imel srečo, da je – povečini nekoliko okajen od obilnih požirkov whiskyja in šampanjca, – uganil prav. Nesporo veliki državnik pa je tudi velik pisatelj. Celó v politični nesreči mu je bila usoda naklonjena. Leta 1945 je namreč pri prvih povojnih volitvah zmaga nasprotna stranka, laburisti in Churchill je moral v opozicijo. Toda čas je izbral zato, da je v miru prisiljenega političnega zatišja spisal štiri debele zvezke vojnih spominov. Že prej je veljal Churchill, avtor številnih knjig, za enega izmed največjih sodobnih mojstrov angleške besede, in ta sloves je potrdil tudi s temi knjigami. Kritiki so pisali o njih, da za slavnim starim Rimljanom Julijem Cezarjem nista več bila v eni osebi tako posrečeno združena genialni vojskovodja in državnik ter dovršeni mojster peresa. Toda pred tedni je v Londonu izšla knjiga, ki skoraj v nebo povzdignjenega Churchilla povrača zopet nazaj v zemljo. Ljudje se zanjo kar trgajo.

Spisal jo je zgodovinar Sir Arthur Bryant, ki pa je v njej samo obdelal snov, ki mu jo je dal na razpolago Lord Alanbrooke, šef generalnega imperialnega štaba med vojno in najbližji vojaški sodelovalec Winstona Churchilla. Alanbrooke je ves čas vojne skrbno pisal zasebni dnevnik. Čeprav je to Alanbrookov dnevnik, je njegov glavni junak vendar nekdo drugi: Winston Churchill, njegov predstojnik.

Zato je knjiga, ki nosi naslov „The Turn of the Tide“, po naše „Ob prelomu“ zanimiva slika dveh po značaju različnih mož, ki jo je usoda spravila skupaj, da sodelujeta pri oblikovanju najbolj težke dobe naše stoletja.

Kako nasprotnega značaja sta bila oba moža, kaže samo en primer: Na isti dan, ko je izšla Alanbrookova knjiga, je 83-letni, a še vedno živahni Churchill odletel z letalom na francosko riviero, da tam prisostvuje kosilu nekega aristokratskega kluba, dočim je isti čas upokojeni general Alanbrooke mirno ravnal svoje gredice na vrtu podeželske vile, kjer preživlja večer svojega življenja.

Miroljubni general in bojaželjni civilist

Že leta 1940, ko je bil Alanbrooke komaj petdeset let star in se je povzpental proti vrhuncu svoje vojaške kariere, je zapisal v svoj dnevnik: „Te vojne sama že sit in loteva se me domotožje po miru; po miru, ki nam bo omogočil, da prebijemo večer življenja v družinskem krogu, v mali podeželski hišici, kjer bi mogel gojiti rože in mor-da v bližnjem potoku opazovati ribice, kadar jih ravno ne bi lovil.“

Kako drugačen je bil v tistem času Churchill! Takrat so deževale nemške bombe na London, Poljska je bila pregažena, Hitler na vrhuncu svojega zmagovalstva in moči. Velika Britanija je stala sama v vojni proti Nemčiji, kajti Sovjetska zveza je bila Hitlerjeva zaveznica pri razdelitvi Poljske, na drugi strani Atlantika je Roosevelt še okleval z vstopom v vojno. Takrat je Churchill v spodnji zbornici dejal, da je to „najlepša ura“ angleškega naroda in napovedal zmago, ki si jo bodo priborili z „znojem, solzami in krvjo“.

Zato je bil izkušeni general premišljen, oprezen in zadržan, v vojaških zadevah neizkušeni politik pa je z naravnost neizčrpljivo fantazijo zamišljal vedno nove napade. Ko je bil v jeseni leta 1940 Allanbrooke imenovan za šefa imperialnega generalnega štaba, je zapisal v svoj dnevnik, da nima

Sir Winston Churchill

vlada „prav nobenega jasnega in trdnega načrta za nadaljevanje vojne, da je vojskovanje le brezciljno izbegavanje iz dneva v dan.“ Kljub temu pa je ugotovil, da noče Churchill niti misliti na poraz in predajo.

Nato je Alanbrooke izdelal načrt za izgon Nemcev iz Afrike, podjetje, ki je zahtevalo mnogo časa. Bil je mnenja, da je treba Nemce najprej pregnati iz Afrike in odpreti Sredozemsko morje, kajti šele potem je moč misliti na napad nanje v Evropi. Churchill je ta „dolgočasni“ načrt le z nevoljo sprejel, bil je pa takoj pripravljen za vsak napad samo zaradi napada voljo.

Generale je zmerjal kot peglavce

Po Alanbrookovem mnenju Churchill ni imel pojma o celotnosti. ves svet obsegajoči strategiji, ampak je hotel samo napadati. Svoje previdne generale je ozmerjal z bojazljivci, ki se ne upajo spopasti s sovražnikom. Na mnogih mestih je knjiga podobna spominu nekaterih nemških generalov, kjer opisujejo svoje razmerje s Hitlerjem, samo s to razliko, da si je končno Churchill včasih le dal kaj dopovedati, toda preden so ga do tega pripravili, so se morali ubogi generali včasih skoraj krvavi pot potiti... Hitler si pa ni nikdar pustil ničesar dopovedati. Zato je pač morala vojna tako končati.

Tudi Churchill je imel pogosto izbruhe jeze. Takrat je s svojimi generali ravnal kot

s paglavčki, zmerjal jih je s samo njemu lastno, duhovito jedkostjo (o duhovitosti pri Hitlerju celo njegovi najbolj nepopoljšljivi občudovalci ne poročajo). Ko je nekoč Allanbrooke prišel k Churchillu in mu naznanil, da za neko vojaško akcijo na Bližnjem vzhodu nima dovolj vojakov, mu je Winston odvrnil: „Prosim, gospod šef generalnega štaba, razložite mi to: Kako je mogoče, da se vsak teden na Bližnjem vzhodu javi za dvig plače 750.000 vojakov in za prav toliko mož moramo dovažati tja hrano, kadar pa rabim vojake za boj, jih je pa samo 100.000?“

Churchill je jokal od jeze, ko je zvedel, da je Maršal Montgomery prepozno napadel pri El Alameinu. Očitajoče je zavpil nad Allanbrookom: „To je vaš Montgom-

mery“, kajti on ga je bil priporočil za to poveljstvo.

Kdorkoli je predlagal kak napad, je takoj spravil Churchilla v ogenj. Tako so se porodili fantastični načrti, ki so požrli mnogo denarja, pa še več živcev generalu Alanbrook, da je svojega predstojnika vendarle prepričal o njih nesmiselnosti.

Tako je admiral Mountbatten predlagal, da bi naj ledenike uporabili kot plavajoče letalonosilke. Res so že začeli na nekaterih plavajočih ledenih gorah v Severnem morju ugaljevati led, da ustvarijo pristajališča. Šele ko so videli, da ledeniki plavajo, kamor hočejo oni in ne tja, kjer bi jih rabila Mountbatten in Churchill, so ta podvig opustili.

(Konec prihodnjič)

JETNIKI - prostovoljci za zdravniške poskuse

Zdravniška znanost je v zadnjih desetletjih dosegla velike zmage v boju proti različnim boleznim, ki so v preteklosti trpinčile človeštvo in povzročale prezgodnjo smrt. Drobnogledi, občutljivi, natančni aparati, kemija, biologija in druge vede so pomagale medicini v boju proti sovražnikom človeškega zdravja. V mnogih primerih je bilo mogoče odkriti povzročitelja bolezni, pa naj je bil še tako majhen ali zahrbtn. Vrsta novih zdravil je danes na razpolago zdravnikom. Le pri nekaterih boleznih zdravniki še danes tavajo v temi, ker ne vedo, kaj jih povzroča in jih zato tudi ne morejo učinkovito zdraviti. Med temi je gotovo najbolj razširjen rak.

Iz leta v leto žanje na tisoče in tisoče žrtev po vsem svetu. Pogosto je bolehanje združeno s strašnimi bolečinami. Vprav pred nekaj tedni je ves svet pretresla novica o smrti priljubljenega ameriškega filmskega igralca Humphreya Bogarta, čigar obraz gotovo poznajo vsi obiskovalci kinodvoran tudi pri nas. Ponavadi je igral zločince, včasih pa za spremembo tudi policajce, toda vedno je skozi trde poteze njegovega obraza sevala neka dobrota, kljub streljanju in vratolomnim zasledovanjem in napetim prizorom v temnih kletah vele-mestnih palač. Šele v starosti 50 let ga je pobral rak v grlu. Dolge tedne ni mogel uživati nobene hrane in je trpel silovite bolečine, dokler ga ni rešila smrt.

Ob smrtnem oznanilu je njegova vdova soproga naprosila vse prijatelje in znance pokojnika, da namesto vencev darujejo primerno vsoto denarja v sklad za raziskovanje raka. Pravijo, da se je že nabralo samo po njenem pozivu nad 100.000 dolarjev (2 in pol milijona šil.) Pa tudi druge slavne žrtve pozna rak. Na pljučnem raku je umrl angleški kralj Jurij VI., rak v grlu je pobral slavno dunajsko pevko Marijo Cebotari, nekdanjega newyorškega župana La Guardia, po katerem se imenuje največje letalsko pristanišče v Ameriki, in še mnoge druge. V minulem letu je ameriška vlada izdala 21 milijonov dolarjev za raziskave raka, zasebne organizacije so pa zbrale še nadaljnjih 24 milijonov dolarjev.

V Ameriki je vsak 4 smrtni slučaj povzročen po raku. Posebno pogost je rak pri ženskah v poznejši življenjski dobi. Pa tudi v Evropi so rakova obolenja zelo pogosta.

Kot na drugih področjih, so tudi v boju proti raku Združene države Amerike na prvem mestu. Obstoja vrsta javnih in zasebnih ustanov, ki raziskujejo to bolezen. Vajzen zaveznik v tem boju so poskusne živali. Ponavadi so tem znanstvenim ustanovam priključene pravcate kmetije ali farme, kjer gojijo v velikih količinah zajce, morske pra-

šičke ali druge živali, katerim potem vbrizgavajo poskusna zdravila in opazujejo učinek. Toda ker so med človeškim in živalskim organizmom kljub nekaterim podobnostim le še velike razlike, imajo ti poskusi le omejeno vrednost.

Pred kratkim so pa vbrizgali žive rakove celice ljudem, ki so se prostovoljno javili, da služijo znanosti namesto poskusnih živali. Kdo so ti plemeniti, požrtvovalni ljudje, ki se žrtvujejo za zdravje svojih soljudi in se pri tem izpostavljajo nevarnosti bolezni s strašnimi bolečinami in in celo smrti?

So to izvrški človeštva, jetniki kaznilnice Columbus. V tej jetnišnici zbirajo jetnike, ki zaradi svojih ponovnih zločinov in slabega obnašanja v ječi veljajo za nepopoljšljive. In vprav ti ljudje so se prostovoljno javili za te poskuse, čeprav so morali prej podpisati izjavo, s katero sprejmejo na znanje, da zaradi tega ne bodo deležni nobenih olajšav kazni, da se to njihovo dejanje ne bo upoštevalo pri morebitni pomilostitvi ter da v primeru bolezni ali druge poškodbe nimajo nobene pravice do odškodnine. Obsojencev na smrt sploh niso sprejeli za poskuse. In vendar se je na prvo objavo jetniškega tednika v Columbusu javilo 150 kaznjencev, od katerih je potem dr. Chester Sutham, ki vodi te poskuse, odbral 53 in jim vbrizgal nevarno bolezen v roko. Izbral je moške vseh starosti, vseh poklicev. Prej se je natančno pozanimal o njihovi preteklosti, toda ne zločinski, temveč katere bolezni so že prestali, kakšno je zdravstveno stanje njihovih družinskih članov, sorodnikov, na kateri bolezni so umrli starši in podobno.

Izkazalo se je, da so jetniki izvrsten „poskusni material“ v vseh ozirih. Predvsem, zaprti so v enem poslopju in jih je lahko nadzorovati, ne le v kaznilniškem pomenu (da ne pobegnejo), temveč tudi v zdravstvenem, kajti zdravnik jih ima noč in dan

(Konec na 5. strani)

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Tretja naloga normalke je bila končno ta, da bi izvežbala čim prej potrebne učitelje za glavne šole in za trivialke. Dvorna pisarna je že z odlokom z dne 11. V. 1776. vsem oblastem prepovedala nameščati nove učitelje brez usposobljenostnih spričeval normalke in z dvornim dekretom je bilo 4. IV. 1778. prepovedano nastavljanje celo neizprašane cerkovnike v krajih, kjer ni posebnega učitelja. Vzgoja strokovno usposobljenih učiteljev je bila zato nujna, vendar so bile v tem pogledu prve čase še take težave, da ni bilo mogoče vedno izvajati predpisov prestrogo. Pri starejših učiteljih, ki so ta posel že vršili, so končno sploh opustili zahtevo, da bi morali obiskovati učiteljske tečaje na normalki, ker je dvorni dekret z dne 8. I. 1780. sam menil, da je „bolje imeti manj izvežbane učitelje kot nobenih“. Težave so bile zlasti pri cerkovnikih, ker ti niso mogli za dlje časa zapuščati svojih služb in navadno tudi niso imeli sredstev za preživljanje med tem časom niti ne dovolj izobrazbe, da bi mogli slediti pouku.

Navzlic tem začetnim oviram je pa prišlo vendarle že takoj z otvoritvijo celovške normalke do prvega učiteljskega tečaja na njej. Ta je moral biti seveda še jako pomankljiv, vendar so bili že ob tej priliki vsaj za silo izvežbani učitelji za šole po nekaterih najvažnejših mestih, med drugimi tudi za Beljak, dočim je bila velikovška

šola otvorbena šele 1. 1777. in še ta prvi dve leti le kot trivialka. Velikih zaslug zanjo si je pridobil zlasti tamošnji mestni župnik F. Vedenik, ki je podaril 1000 gld za izboljšanje učiteljeve plače (cesarica ga je nagradila zato z zlato kolajno, kar je bilo tedaj jako redko odlikovanje).

Na teh „glavnih šolah“ so se potem izvežbali še nekateri nadaljnji učitelji za bližnje vaše trivialke.

V pravi tek so pa prišli ti učiteljski tečaji šele poleti 1. 1777., ko je bilo s posebnim dvornim dekretom gospoščinam, mestom in cerkvam naloženo, da morajo za časa vežbanja na celovški normalki in na beljaški glavni goli skrbeti za vzdrževanje kandidatov. Prvi tak redni učiteljski tečaj na celovški normalki je bil otvoren dne 14. VII. 1777. in ker se jim je z ustanavljanjem šol mudilo, so priredili podobne približno v istem času tudi v Beljaku in v Velikovcu. Pozvanih je bilo:

1. v celovškega 16 duhovnikov in 26 učiteljev, med temi tudi duhovniki iz Kloštra, Grebinja, Dobrle vesi in Podgorja (p. Izidor) ter predvideni bodoči svetni učitelji iz Guštanja, Pliberka, Dobrle vesi (organist), Železne Kaple (organist), Št. Janža na Mostiču, Podgorja (organist Engler) in Podkloštra (M. Učana);

2. v beljaškega 17 duhovnikov in 12 svetnih učiteljev, med njimi tudi po en duhovnik in svetni učitelj iz Štebna, Brda in Šmohorja;

3. v velikovškega 5 duhovnikov in 6 svetnih učiteljev, ki so bili vsi iz slovenskih krajev in sicer duhovniki iz Tinj, Št. Jurja, Rude, Spod. Dravograda in M. D. v Trnju ter svetni učitelji iz istih krajev in še iz Grebinja.

Imena navedenih krajev nam kažejo, kje so nameravali najprej osnovati trivialke, toda pozivom se niso vsi odzvali, ker gosposčine in cerkve navzlic cesaričinemu ukazu niso vsem izplačale vzdrževalnine, a nekateri potem tudi niso prebili izpita, tako da je vsaj začasno padla v vodo tudi namera ustanoviti tam šolo. Kakšne težave so se pri tem pojavljale, nam kaže n. pr. primer v Podkloštru. Tamošnji opat je dobil namero ustanoviti šolo in poiskati v to svrhu primerno osebo, ki bi se hotela udeležiti učiteljskega tečaja. Moral jo je iskati dlje časa, nazadnje je pa vendarle iztaknil nekega Martina Učana, o katerem je opat poročal, da „zna slovensko in se ne bavi z nobenom rokodelstvom“.

Še isto jesen se je vršil na celovški normalki še drugi učiteljski tečaj, katerega se je vnovič udeležilo tudi več kandidatov iz slovenskih krajev, med drugimi menda tudi žihpoljski beneficiat ter beneficiat Šulnik in cerkovnik Kenčnik iz Borovelj. Vsi absolutni naj bi potem takoj nastopili svoje službe in vežbali tudi okoliške vaše učitelje. Celovška šolska komisija je tako upala, da bo že „v enem letu v vsej deželi izboljšano nemško šolstvo in spravljeno v red“. Šole v večjih krajih naj bi služile za „vzorne šole“, ki naj bi jih večkrat nadzoroval ravnatelj normalke in ki naj bi veljale za zgled drugim vaškim učiteljem. V njih „naj bi se dobro poučevalo pet glavnih delov metodne knjige, namreč spoznavanje črk, črkovanje in branje, lepo in pravilno pisanje s pisanjem po nareku, računanje in tisti veronauk, ki ga je dolžan poučevati učitelj“.

(Dalje prihodnjič)

SUHA

Razne novice iz farnega življenja

Ker se nahajamo v obmejnem pasu, doseže navadno le malo obiskov naš kraj. Včasih pa tudi naša vas oživi, ne da bi bilo ravno žeganje — in takšen dan je bil pač četrtek, dne 7. t. m., ko smo pokopali pok. Kovačevega očeta.

Z rajnim izgubi Suha moža, ki ga je vsakod sploščal, kdor ga je poznal. Zvest sin Cerkve in naroda se ni sramoval nikdar svoje vere in domače slovenske besede. Vedno je znal v življenju družiti značajnost in poštenje z lastnostmi dobrega gospodarja in trgovca. Svojčas je bil župan domače libeliške občine, nato je načeloval skoro 15 let farnemu svetu na Suhi. Dosegel je častitljivo starost 80 let. Od blizu in daleč so prihiteli prijatelji in znanci rajnega k pogrebu, ki jim bodi izrečena iskrena zahvala. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega duhovnik-domačin iz suške fare, č. g. župnik Srienec Kristo in tudi drugi domači duhovnik, č. g. Kulmež Lojze, se je bil udeležil pogreba.

Kot smo že brali v „Našem tedniku“, je bil 4. januarja pogreb r. Mihaela Lipnik, pd. Gornjega Črešnika, ki je odšel 45 let star od nas. Tiho se je poslovil od nas r. Jurij Hudrap, pd. Pečarjev Jur. Prav do zadnjega je vršil službo strelskega mojstra in četudi že bolehen, je oblezel vedno spet hribe in grape našega kraja, ko je pobiral za streljanje. Njegovo truplo počiva na pokopališču v Volšpergu. Enako je v Volšpergu umrl in bil tam pokopan Anton Brložnik pd. Birtov hlapec na Suhi. Bil je do zadnjega priden in zvest delavec.

Od lanskega leta imamo še za poročati, da je bilo sedem pogrebov in deset porok. Krstov je bilo 25, od teh 24 v domačih cerkvah in eden v Volšpergu. Poleg teh 25 se našteva še nadaljnjih 6 ali 7 mladih Sušanov, da bi jih bilo skupaj čez trideset. Ker se pa ne ve, kje in ali so ti vsi krščeni, jih odstopimo raje drugim krajem in ostanemo pri prvih 25.

„Nedelje“ prihaja k nam sto izvodov in enako število udov ima tudi Družba sv. Mohorja. Tudi „Tednika“ prihaja večje število k nam.

Pokrili smo minulo leto zvonik farne cerkve na Suhi, ki je nosil menda doslej še prvotno streho iz mecesnovih deščic. Nova je iz skale firme Mayerbrugger in upamo, da bo v trpežnosti prejšnjo še nadkriljevala.

Dobili smo v pozni jeseni tudi vodovod, da Suha ne bo več suha. Občinskemu odboru in vsem činiteljem za napravo gre najlepša zahvala!

ŠMIHEL PRI BLIBERKU

† Engelbert Skias

V torek smo spremljali ob ogromni udeležbi znancev, prijateljev, faranov ter sorodnikov sedlarskega mojstra Engelberta Skias k zadnjemu počitku. Toliko moških že dolgo nismo videli na šmihelskem pokopališču. Kmetje iz bližnje in daljne okolice so prišli, da izkažejo sedlarskemu mojstru čast, ki mu gre. Počastili so s svojo udeležbo tudi rokodelstvo, katerega je rajni Skias opravljal skozi desetletja v Šmihelu.

Rožan:

Ljudskošolski romar pripoveduje

VIII.

Še nekaj iz Dobrle vesi

Kakor smo brali glede usode korarjev na Otoku iz viteškega reda sv. Jurija v Millstatt-u, tako je tudi tukajšnim korarjem zmanjkalo sredstev, zadolžili so se vedno bolj in tako je moralo priti do razrešitve in razpusta reda avguštinskih korarjev ter potem jezuitski red prevzel tudi proštnjo v Dobrli vesi, kakor v Gospe Sveti in v Celovcu stolno, prej protestantsko cerkev, „Sv. Trojice“ skupaj z veliko bolnišnico, ki so jo jezuiti predelali v samostan in šolo v zvezi s cerkvijo; kakor je znano, pa se je to ogromno poslopje pozneje spremenilo v „Jezuitsko kasarno“; danes pa čaka, močno zadeto od bomb zadnje vojne, na prezidavo ali — porušenje! V Dobrli vesi pa skrbijo še nadalje ugledni prosti, da slava te proštnje in cerkve ne ugasne.

Romarska cerkev Marije v Trnju

Lepa notranjost cerkve „Marija v Trnju“ je splošno znana in se posebno časti o priliki Marijinih godov, ko pridejo od vseh strani pobožni romarji. Kakor vsi stari kipi in stare slike svernikov ima tudi kip sv. Marije v tej cerkvi svojo posebno zgodovino, v kateri igrajo tudi prebivalci Ze-

Pri nas na Koroškem

Vsi so ga rabili, vsi so mu bili hvaležni za njegovo hitro in solidno delo, saj ni bilo hiše v fari, ki bi ne bila zastopana pri pogrebu.

Moški in mešani zbor je prepeval pri žalnem sprevodu, v cerkvi pri maši-zadušnici in ob odprtem grobu pod vodstvom Mihe Sadjaka. Mogočno in ubrano je donela pesem preko grobov „Vigred se povrne“ in „Nad zvezdami“. Prvo je zapel moški, drugo pa mešani zbor. Preč. g. župnik se je poslovil od rajnega farana in soseda. Rojen v Gradcu 4. XI. 1898, poročil se je dne 28. V. 1927 v Celovcu. Zadnja leta si je postavil poleg župnišča svoj lastni dom in je bil na tem, da ga še tudi od zunaj olepša. A zahrbtna bolezen ga je mučila že leta in vedno bolj je hiral, kljub temu je delal do zadnjega dne, predno je šel v bolnico. Iskal je tam pomoči in zdravja, a ga ni našel. Ko so ga prepeljali domov, je bil samo en dan in eno noč v krogu svojih domačih.

V soboto je med duhovniško molitvijo, ob pol petih zaspal v Gospodu. Spreviden z zakramenti za umirajoče je šel med molitvijo rožnega venca tja v večnost. Njegove zadnje besede so bile „Jezus, tvoj sem živ in mrtev.“ Rajni naj počiva v miru. Skiasovi družini v Šmihelu naše iskreno sožalje, posebno še materi rajnega.

ŠTEBEN V PODJUNI

V ponedeljek, dne 25. februarja sta se poročila v farni cerkvi v Štebnu naš organist in pevovodja Janez Petjak in Katica Spitz. V letošnjem pustu je bila to pri nas edina poroka.

Po lepi deklamaciji, v kateri se je poslovala Dobrovnikova Hilda v imenu štebenskih deklet od neveste, ki zapušta deklški stan, so se svatje podali v cerkev, kjer je bila poroka s sv. mašo. Ojačeni pevski zbor je zapel svojemu organistu nekaj prav lepih poročnih pesmi. In tudi Katica je že leta pridna cerkvena pevka. Veseli del poroke pa se je vršil v gostilni Ilgoutz v Štebnu.

Hanzej pa poleg svojega posla kot pevovodja in organist prav uspešno deluje tudi pri Kat. prosvetnem društvu v Globasnici in pri Slov. prosvetnem društvu v Štebnu, katerega odbornik je že od vsega početka. Zato želimo in ga obenem prosimo, da bi stavil tem društvom svoje zmožnosti, predvsem na pevskem področju, tudi v bodoče na razpolago in se udeleževal na prosvetno-kulturnem polju kot do sedaj. Dostikrat za njega ni bilo lahko, ko so ga napadali celo tisti, katerim je kot organist služil, namesto, da bi mu bili hvaležni za res ogromno in požrtvovalno delo. Toda on ni vrgel puške v koruzo, ampak se je še bolj poprijel svojega poklica in postal poleg organista tudi pevovodja pevskega zbora Ka-

toliškega prosvetnega društva v Globasnici, kjer je žel pri nastopih ob priliki kulturnih prireditvah velike uspehe. Pri nadaljevanju tega dela pa mu bo sedaj pomagala še žena.

Tako želimo Hanzeju in Katici v novem stanu obilo sreče in mnogo božjega blagoslova. Tudi prosvetno društvo in Krščanska kulturna zveza v Celovcu mu ob tej priliki želita vse najboljše in se mu izkreno zahvalujeta za vse, kar je ustvaril na prosvetnem in pevskem polju.

SELE

Odkar nam je vojna prisilno odvzela zvonove, je molčala naša cerkvena ura. Oglašila se tudi ni potem, ko smo l. 1951 dobili nove zvonove. Čakala je na zdravnika, ki bi ji znal dati novo pogonsko silo. Usmilil se je je naš dr. Vseznal Vorancov Foltej in jo s pomočjo Senčnikovega Folteja spravil v tir. Čast, zahvala in priznanje obema!

Bralcem našega lista gotovo preseda, ako med dopisi vedno zopet in zopet berejo o pogrebi, kakor da koroški Slovenci samo umirajo. Vendar ne smemo zamolčati, da nas je za zmirom zapustil Tomaž Travnik, p. d. stari Hajnčič. Znan je bil kot voznik po vsej okolici. Pred 27 leti je oddal posestvo mladim, a konja si je obdržal in videti ga je bilo dan za dnem pri vožnji na cesti v Borovlje ali na vasi, kjer je vozil vsem, ki niso imeli lastnega sveža. Brez konja in voza si ga skoraj predstavljati nismo mogli. Bil je korenina, trdne narave, nikoli bolan, zelo ustrežljiv. Ob končanih 80 letih pa je začel vsled raka v želodcu hitro pešati in je zadnja dva meseca hudo trpel, dokler ga ni 20. februarja rešila smrt. Bil je nanjo dobro pripravljen, zato upamo, da je srečno prevozil prag večnosti. Kar milo se nam je storilo, ko so pevci ob odprtem grobu občuteno zapeli, da „prijatelja sem nazaj nikdar več ne bo.“ Naj počiva v miru.

ST. JAKOB V ROŽU

(Izvolitev krajevnega kmečkega odbora)

V drugi polovici januarja je beljaška okrajna kmetijska zbornica izvedla sestavo kmečkih odborov po občinah (Gauauschuss). Po izidih zadnjih zborničnih volitev je v St. Jakobu Slovenska lista dobila tri mandate, „Bauernbund“ 2 in socialistični „Arbeiterbauernbund“ pa enega. Kljub zagotovilom vodilnih krajevnih socialistov, da se bo njihov mandat vzdržal pri glasovanju, je potem le-ta oddal svoj glas v prid „Bauernbunda“. Tako sta si stali nasproti „Slovenska lista“ in „Bauernbund“ z enakim številom glasov za predsednika občinskega kmečkega odbora. Odločil je potem žreb v korist krajevnega „kolicije“. V znak hvaležnosti je bil potem edini zastopnik „Arbeitsbauernbunda“ ime-

je Marijina soha imela na roki, kar z nekim velikim žebrom! Vrh tega pa je odzval kipu dragoceni podarjeni prstan na eni roki sohe in ga dal svoji ženi! — Oba sta zaradi tega mnogo trpela!

Ko je cesar Jožef II. hotel odpraviti nastalo praznovrstvo pri preoblačenju takih soh, kar so grajali tudi nekateri duhovniki, je odredil, naj bodo take sohe svetnic brez kinča in oblek, tako da je ta zapoved zaje la v tej cerkvi tudi Marijino oblečeno soho! — Prišla je torej uradna komisija, da to izvrši, ker cerkveni oskrbniki tega na noben način niso hoteli storiti! — Uradniki pa so se morali večkrat vrniti, ne da bi bili kaj opravili, četudi so župnika in prebivalce kaznovali! Niti vojaška pomoč nič ni opravila in tako je morala sčasoma odnehati gosposka! Dandanes pa vidimo soho v raznih lepih oblekah!

Grebini

Kot posebno staro cerkev, ki je v svoji mladosti še nisem spoznal, moram omeniti farno cerkev v Grebinju, deloma še iz 11. stoletja, poleg samostanske iz 13. stoletja, katero pa so večkratni požari tudi že spremenili. Samo jako lep Marijin kip iz kamna na glavnem oltarju je še stari. To prej preobsežno faro je še naš škof Slomšek razdelil radi lažjega opravljanja verskih potreb v dve fari, od katerih obsega ena še danes trg Grebinj.

Prihodnjč še nekaj iz Podjune.

novan za tajnika, dočim ima naša, to je največja izvoljena skupina samo namestnika predsednika. To so pač skrivnosti svojevrstne demokracije.

Ponovila se je ob tej priliki igra, ki smo jo že imeli priliko videti pri sestavi občinske uprave. Kljub temu da sta si obe strani sicer pogosto v laseh, pa — kadar je treba Slovence za kaj prikrajšati, — na svoje spore kaj zlahka pozabita.

BISTRICA PRI ZILJI

Jubilej organista

Dne 12. januarja leta 1897, bila je sobota, je naš organist in pevovodja Janez Pipkot 14-leten fant prvič igral na orglah med sv. mašo v bistrski cerkvi. Bila je to nekaka generalna vaja za nedeljo, 13. januarja, ko je prvič pred celim farnim občinstvom nastopil. — Pred desetimi leti mu je župnija priredila lep 50-letni jubilej. V manjšem, a pristrnem obsegu se je spomnila njegovih zaslug letos za 60-letnico njegove službe.

V soboto, dne 12. januarja zvečer so mu cerkveni pevci zapeli venček narodnih pesmi in cerkveni svet mu je izročil diplomu. V nedeljo, 13. januarja je med glavno božjo službo domači župnik v pridigi slikal vzvišen, a težak poklic organista in se je zahvalil jubilarju za njegovo vztrajno in vestno izvrševano delo. Zahvalil se je tudi cerkvenim pevcem, ki so mu z vsako vestnostjo glede pevskega vaja in nastopov šli na roke, za požrtvovalno sodelovanje z jubilarjem pri oblikovanju lepih božjih služb.

V župnišču so farani pripravili jubilejno mizo, ob kateri so se zbrali okrog jubilarja cerkveni pevci s sinovi in hčerkami jubilarja, kateri so po večini tudi pevci. — Med obedom je domači župnik omenil v nagovoru, kako lepo je moralo biti nekda-

Hiša naprodaj

V občini Globasnica je ugodno naprodaj

lepa novozgrajena hiša

v obsegu 9X10 metrov s tremi že gotovimi sobami, kopalnico in jedilno shrambo. V hiši je še dana možnost, da se izgradijo tri sobe. Poleg tega pa je v hišo že napeljana voda in električna luč.

Naslov dobite pri upravi „Našega tednika“.

pri Zilji, ko ni bilo slučaja, ob katerem se ne bi bilo pelo. Veliko zaslugo na tem, da pri Zilji še ni popolnoma zamrla domača pesem, nosi jubilar in njegov rajni oče.

Lepo je bilo zopet med nami za par ur. Med obedom ni zmanjkalo lepih domačih pesmi. S petimi litanijami smo v cerkvi zaključili jubilej. Za njim pa je nastopil zopet vsakdan.

Želimo našemu jubilarju, da mu Bog ohrani zmožnosti, ki so pri njem še danes vse sveže, ki jih potrebuje organist za svoj vzvišeni in težki poklic.

Žalostne in vesele novice

V novem letu še ni bilo nobenega krsta. Smrt pa je že potrkala na dvoje vrat. Pri Rozinu na Spodnji Bistrici je poklicala 27. januarja 78-letno mater Marijo Brandstätter. Rojena je bila v Borljah in je nosila lepo samsko ime Popotnik. Bila je pri Rozinu štirim otrokom zelo dobra mačeha in štirim svojim otrokom zelo dobra mati.

Dne 6. svečana pa je v beljaški bolnici umrla 20-letna Pepca Moschitz, upanje matere vdove. Kot nadebudno dekle je šla pred tremi leti v Švico, da bi kaj zaslužila in mogla pomagati materi. A prišla je bolna nazaj. Dve leti je zorila za nebesa z velikim potrpljenjem in v vdanosti prenašajoča brezupno bolezen. Štiri dni pred smrtjo je prosila za zakrament maziljenja. Nekaj minut pred smrtjo pa je sklenila roke in vzdihnila: „Ljubi nebeški Oče, vzemi me k sebi!“ S sožaljem, ki ga izražamo žalujoči materi, čestitamo k temu lepemu sadu mladega krščanskega trpljenja.

Da pa življenje gre naprej in ob nobenem grobu ne zastane, nas je prepričala nedelja, ko je Kurtov Drejc peljal Gruntarjevo Hano kot novo gospodinjjo v svoj na novo sezidani dom. Želimo mnogo sreče!

PODGRAD

Kot član podgrajske farne družine, se čutim dolžnega, da spomnim javnost na veseli dogodek, katerega smo doživeli pred tremi leti.

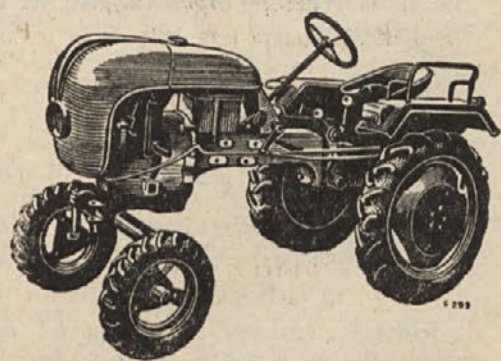
Po 8 letih dušnopastirskih dela v fari, so nas preč. g. Lampichler zapustili in šli tja preko Drave. Naj jim bo Bog obilen plač (Konec na 8. strani)

Posebna razprodaja tovarniškonovih „Stiften- u. Breiddreschmaschinen“ po zelo znižanih cenah

Posebna ponudba sejalnih strojev z zimskim popustom

Porsche-Diesel-Traktorji 12, 22, 33, 44 Ps

30% naplačilo, ostanek na 7 letnih obrokov s 3½% obrestmi

Zastopstvo Porsche-traktorjev

Hans Wernig

KLAGENFURT

Paulitschgasse 8 (Prosenhof)

Traktorji PORSCHE za gorske kmete

Traktorji tipa PORSCHE, ki jih firma HOF-HERR-SCHRANZ proizvaja po licenci, so se zaradi njihove vsestranske uporabnosti posebno za mala in srednja kmetijska gospodarstva, tudi na Koroškem že dobro uveljavili. Posebno oba tipa po 12 in 22 konjskih sil (PS) sta za mešano gospodarstvo, to je za kmetije, ki se bavijo s poljedelstvom in gozdarstvom, prav posebno primerna. Oba traktorja pri delu le malo otežita njivo (traktor z 12 konj. silami tehta le 840 kg, a večji z 22 k. s. pa 1420 kg.) Zato ti stroji ne izvajajo pretežkega pritiska na tla in jih je brez nadaljnjega moč uporabljati tudi na mehkih in srednje trdnih zemljiščih.

Strminska zmogljivost teh strojev je nekaj skoraj neverjetnega, kajti celo strmine s 40 odstotnim vzponom prekoračijo v brazdi, z enim ali dvema lemežema. Ker vozilo nudi možnost prestave koles naprej ali nazaj, je moč orati z njim tudi v izredno strmih legah v sporednih brazdah, ne da bi pri tem bil traktor v nevarnosti, da se prekucne na stran. Te stroje izdelujejo v serijah s portalnimi osmi, s čimer je zvezana prednost znatno povečane vlačilne sile. Odstranjena pa je tudi nevarnost vzpenjanja. Nadalje so ti stroji opremljeni z za posamezne brzine prilagojenimi čepnimi gredmi, in zato je

njihova zmogljivost v goratem svetu, ako jim priključimo priklopnik z gonilno osjo, naravnost neverjetna. Posebno pa je še treba poudariti, da brzina prilagojena pretikljiva gonilna os predstavlja za vozača pri spravljanju lesa v dolino pozimi pravcato življenjsko zavarovanje. Za male gorske kmetije je tudi važno, da je jeklena vlačilna vrvi pri manjšem traktorju kot medosni priključek uporabljiva na spred. in zadnjem koncu vozila, v obeh vlačilnih smereh. Pri večjem tipu je pa vlačilna jeklena vrvi pritrjena na sprednjem koncu, ker je tretja čepna gred nameščena pred nosom motorja.

Vidite torej, da je traktor PORSCHE nedvomno spada med najmodernejše poljedelske stroje, ki zadovolji vse zahteve, od pridelovanja okopavin pa do spravljanja lesa pozimi. Delo s tem strojem se posebno izplača zaradi zelo majhne porabe goriva, tako na primer porabi mali traktor v eni delovni uri 1 liter disellovega olja.

Traktor PORSCHE, otrok svetovnoznane iznajditelja „Volkswagen-a“ in drugih avtomobilov, prof. Porsche-ja, vam že s svojim imenom, dobro urejeni popravilnicami in zalogami nadomestnih delov, najbolje jamči redno delovanje in dolgo življenjsko dobo stroja.

Novosti na Dunajskem velesejmu

Spomladanski dunajski velesejem, ki bo trajal od 10. do 17. marca t. l., bo letos nudil streho številnim domačim in tujim razstavljalcem. Med inozemskimi razstavljalci je 1700 firm. Na prvem mestu je zopet Zapadna Nemčija s 951 firmami, sledijo ji Švica (146), Velika Britanija (116), Združene države (115), Francija (96), Italija (93) in vrsta drugih. Letos se predstavi Nizozemska s kolektivno razstavo, ki obsega naslednje stroke: tekstilije, mlekarstvo, ribje konzerve, stroje, tehnične, avtomobilske gume in sesalce trahu.

Med domačimi razstavljalci prednjači Dunaj s 2000 firmami, a med 464 firmami iz vseh zveznih dežel je tudi 21 koroških, kar pomeni opazno povečanje proti lanski letu, ko jih je bilo samo 16.

Uprava dunajskega velesejma je zelo okrepila svojo propagando, kot je v svojem govoru koroškim novinarjem izjavil zvezni svetnik Porges ob priliki svojega nedavnega obiska v Celovcu. Ze znani heli-

kopter so opremili z neonskim napisom in kroži ponoči nad Dunajem ter deželnimi prestolnicami. Če bo vreme dopuščalo, bo prišel tudi v Celovec. Nadalje je uprava kupila enomotorno letalo, ki vleče za seboj napisani trak z vabilom na dunajski velesejem.

Med posebnimi zanimivostmi letošnjega spomladanskega dunajskega velesejma je poljedelska razstava, ki kaže najnovejše stroje v kmetijstvu. Poseben oddelek z geslom „Kmet in gozd“ pa prinaša najnovejše pridobitve na področju gozdnega gospodarstva, kar je danes, ko se goličave po naših gozdovih širijo, posebne važnosti. Med drugimi obravnava tudi pomen gozdnih poti ter uporabe modernih strojev. Ob priliki bomo o tej razstavi še kaj več poročali.

Generalna direkcija državnih železnic je priredila razstavo o železniškem prometu v Avstriji, ki bo gotovo zanimala vsakogar. Prav tako tudi razstava o razvoju pridobivanja in porabe električne energije pri

tako plemenito in požrtvovalno dejanje se ni bil prej javil noben svoboden človek, častivreden državljani, ki ni nikomur skrivil lasu ali si prisvojil le ščepec tuje imovine, pa tudi nikogar ogoljufal. Ko so novinarji vprašali jetnike, zakaj so se podvrgli tem poskusom, jim je večina odgovarjala, da zato, ker so sami videli mnogo svojih najbližjih svojcev bolehati ali umreti zaradi te bolezni. Nek jetnik pa je dejal, da njegovi otroci, ki so še majhni, sploh ne vedo, da njihov oče „sedi“ v jetnišnici. Toda, ko bodo odrasli, bodo zvedeli, da je njihov oče bil zločinec, a je kljub temu nekaj dobrega storil za človeštvo.

Med prostovoljci so tatovi, roparji, morilci, goljufi, so taki, ki so obsojeni na do smrtne ječe, pa tudi taki, ki bodo čez nekaj let, ko odslužijo naloženo jim kazen, odšli zopet na svobodo. Doslej še ni umrl nobeden izmed jetnikov, katerim so vbrizgali klice bolezni. Ravnatelj jetnišnice pa pravi, da so ti jetniki v zadnjem času postali bolj dobre in vesele volje.

Našim gospodinjam

PUSTNI KRAPI

Takole okoli pustne nedelje se že morajo prikazati na mizi pustni krapci, krofi, fancevi ali kakor jih že imenujemo. Vsaka gospodinja se rada z njimi postavi, posebno, če imajo lep „venec“ okrog pasu. Vendar so prav „krapci“ jed, ki se težko posreči in se jih kuharice večkrat le s strahom lotevajo.

Najprej nekaj splošnih navodil, ki se tičejo predpriprave peke krapov. Vse, kar uporabljamo v zvezi s krapci, mora biti toplo. Tako: kuhinja, presejana moka, prtiči za valjanje, deska, na kateri izrezujemo, in obodec, s katerim izrezujemo. Da, celo kuharične roke morajo biti tople. Da pri cvrenju (pečenju) krapci ne popijejo preveč masti, testu dodamo par žlic ruma.

Dodatki (za pet oseb): 1 kg moke, 120 g sladkorja, 15 g soli, 4 rumenjaki, 60 g kvasa, pol l mleka, 100 g surovega masla, 2 žlici ruma, limonovi in pomarančni olupki, marmelada in mast za cvrenje.

Najprej pristavimo kvas; ko vzhaja, vmešajmo v posebni skledi surovo maslo. Ko je spenjeno, dodamo rumenjake, sladkor, preostalo mleko, rum, sol, pomarančne in limonove lupine. Vse to in narastli kvas stepamo v okrogli posodi, v kateri je pogreta moka. Stepamo tako dolgo, da se testo loči od kuhinjske in dela mehurčke. Nato posodo postavimo na toplem prostoru, jo pokrijemo in pustimo, da vzhaja. Ko je testo vzhajano, ga zvaljamo na deski 1 cm debelo in izrežemo z obodci krape, ki jih polagamo na tople, pomokan prtič. Če hočemo na vsak krožec položimo malo marelične ali malinove marmelade. Zdaj z manjšim obodom izrezujemo nekoliko manjše krapce in jih polagamo na one z marmelado ter še enkrat izrežemo krape. Nato jih pokrijemo s toplim prtom in pustimo vzhajati.

Ker je po posebnem mednar. sporazumu Dunajski velesejem upravičen prireditelj avtomobilske razstave samo vsaki dve leti, ta razstava letos odpade, ker je bila lani. Pač pa bo zelo bogato zastopana industrija motornih dvokoles ter pribora.

Pa tudi gospodinjje bodo na razstavi našle marsikaj novega za kuhinjo in stanovanje, prav tako pa tudi v oblačilni in opeševalni stroki.

Na stavbnem oddelku pa bodo razstavljeni najnovejši ameriški in nemški stavbni stroji. Skratka za vsakega nekaj, od stavbenika, ki rabi velikanski buldožer za kopanje temeljev, pa do bledoličnih gospodičen, katerim prospekt neke francoske kozmetične firme obljublja ustno rdečilo, ki se v nobenih okoliščinah ne razmaže...

Za vzrejo večjega števila živine, dajejo naši travniki premalo dobre krme. Zato bi bilo treba z obdelovanjem in izboljšanjem zemlje, z gnojenjem in oskrbovanjem travnate ruše doseči čim večjo rodovitnost. Travna ruša je sestavljena iz vseh vrst trav, detelje ter različnega travnega plevla, ki daje našim travnikom obilico pisanega cvetja.

Poleg travnikov, ki so v ravnini, imamo številne senožeti ali košenice na pobočjih nižjih hribov. V višjih legah pa imamo pašnike, kjer v poletnih mesecih pasemo tja do jeseni in jo pred mrazom zopet priženemo v hlev.

Pri nas imamo povečini naravne travnike. Na teh se je travnata ruša sama zasejala in s košnjo zgostila. Marsikje pa pustijo, da trave dozori in seme pri košnji in sušenju razseje in vzklji.

Izboljšanje zemlje je prva skrb. Najprej je treba urediti vlago v zemlji. Primerna vlažnost je potrebna za rodovitnost travne ruše. Vemo, da se ob pomanjkanju vlage, kakor tudi ob preobilni in stalni mokroti pridelek in kakovost-dobrota krme prav občutno zmanjša. Zemlja, v kateri je preveč vode in s tem premalo zraka, je mrzla in kislja, zato tudi bakterije, ki pripravljajo hrano rastlinam, v njej ne morejo živeti.

Tudi pomanjkanje vode škoduje pridelku krme. Rastlina more sprejemati le v vodi raztopljeno hrano in jo pošiljati v nadzemne dele. Voda je tudi glavni sestavni del zelene krme, kjer jo je celo 70 do 80 odst.

Oba problema bomo rešili z osuševalniki in namakalnimi jarki in drenežami.

Močvirnati travniki so potrebni osuševanja, ki ga lahko izvedemo kar z odprtimi

jati. Ko so precej narasli, jih zdevamo v vročo mast ali zmes masti in surovega masla ali pa olje tako, da je njihova zvrhnja stran v ponvi spodaj. Pokrijemo jih s pokrovko in pustimo peči tako dolgo, da so lepo rumeni (2 minuti). Nato jih obrnemo in po drugi strani pečemo v odkriti ponvi, spet približno dve minuti. Če so se posrečili, imajo sedaj lep pol cm širok rob. Zdaj jih pobremo s ponve, da se odtečejo. Zdevljemo jih na rezine kruha ali kam drugam, da se odtečejo. Potrosimo jih z vanilijevim sladkorjem.

Poceni vanilijev sladkor dobimo, če strok vanilije denemo med sladkorno moko (Staubzucker) v dobro zaprti dozi. Tako bomo vanilijevo aromo imele vedno pri roki. Pustne krape pripravimo lahko tudi brez nadeva. Z mastjo namočeni kruh lahko uporabimo za kruhovo juho.

Jajčne beljake, ki so nam ostali, lahko uporabimo za snežene vložke (Schneckenkerln). Dodatki: 4 beljaki, 200 g sladkorja, 1 l mleka.

V zelo trd sneg počasi vmešamo presejano sladkorno moko. Iz te mase zajamemo z žlico velike žličnike, ki jih vkuhamo v vrelo mleko. Ko zavro, jih pobremo iz mleka in zdevljemo v stekleno skledo. Zelo dobri so vložki, če jih polijemo z mrzlo vanilijevo kremo.

OTROŠKI PUST

Pustimo malčkom veselje in pripravimo jim pustno obleko in masko. Otroci, posebno deklice se zelo rade „našemijo“. To je že v njih. Ob pustu je pa za to še prav posebna prilika. Okusen kostim napravimo otrokom iz krep papirja. Lahko naše malčke napravimo v palčke, živalice ali rožice. Koničaste kape, kitajska pokrivala in majhne klobučke lahko izgotovimo same. Pomagajo: šivanka, nit, škarje, lim, barvice in — volja ter domišljija. Otroci bodo za vse zelo hvaležni. Veselje bomo imele tudi mi.

KMETJE, POZOR!

Pohitite z naročilom za vaše poljedelske in gospodarske stroje, ker imate zdaj še priliko izrabiti zimski popust, kateri vam znatno zniža ceno. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke, pri domači tvrdki

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

TRAVNIKI

jarki, po katerih preobilna voda odteka v glavnega in od tu v potok, reko ali vsaj v odtočno jamo, ponikalnico itd. S temi jarki smo površino vode toliko znižali, da korenine dobijo dovolj potrebnega zraka za dihanje. Morda je na takem travniku tudi precej mahu, ki ga pa ni dobro preveč v živo pobranati, ker je redkim travam v manjši meri v toliko potreben, da ohranja v zemlji vlago. Bolje je travnik poapniti in dobro pognojiti. Apno itak uničuje mah in ga spreminja v humus. Še bolje pa je navoziti na tak travnik blato s cest in kanalov, ki se je na kupih že dobro ocedilo. Najboljši pa je kompost, ki smo ga pri premetavanju dobro posipali z apnom in v poletnih mesecih polivati z gnojnico. Navozimo ga vsaj toliko, da se praznine pod mahom in druge jamice dobro pokrijejo. Spomladi pa kupe, ki jih ni bilo moč dobro razmetati z brano, lepo poravnamo in morebitne ostanke nestrohnjenih organskih odpadkov z grabljami skupaj spravimo in odstranimo s travnika. Tako pripravljen travnik pa lahko kar zasejemo s semeni trav, ki v vlažnem kompostu in senci starih trav lepo vzklji in travna ruša se zagosti. Če smo pa prvo leto samo apnili in imamo morda v jeseni dovolj zrelega hlevskega gnoja, ga navozimo in raztrosimo ter pustimo takole pokrito travno rušo vso zimo. Spomladi pa samo z brano gnoj še nekoliko razdrobimo in morebitne ostanke pograbimo.

Voda, ki se je nabrala v odprtih jarkih, laže odteka in tudi hitreje izhlapi kot iz zemlje. Gladina podtalne vode je pri jarku najnižja in na sredini med dvema jarkoma pa že precej visoka. Zato je bolje, da niso jarki preveč daleč drug od drugega.

(Konec prihodnjič)

Jetniki, prostovoljci za zdravniške ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

pred očmi, delati morajo to, kar ječarji zapovejo, jedo in pijejo to, kar je določil zdravnik.

Ze pri prvih poskusih so prišli do zanimivih odkritij, ki dajejo lepa upanja za bodočnost. Izkazalo se je namreč, da ima človeški organizem v sebi neko snov, ki deluje kot obramba proti raku in ga v določenih primerih celo premaga. Iz tega sklepajo zdravniki, da bi se morda dalo to snov še naprej razvijati in ustvariti imunizacijsko sredstvo, to je zdravilo, ki bi napravilo človeka odpornega proti raku. Zaenkrat takega cepiva še nimajo, toda zdravniki raziskovalnega instituta Sloan-Ketterring, v katerem dela dr. Sutham, so svoje delo usmerili v tem pravcu. To še nikakor ni zmaga v borbi proti raku, bila pa je vsekakor dobljena prva bitka v tej dolgi vojni.

Primer „prostovoljcev“ v Columbusu je zbudil veliko zanimanje v javnosti, kajti za

Pismo staršem gojenk gospod. šole v Št. Jakobu

Četrty mesec že mineva, kar smo zdoma, ločene od Vas, dragi atiji in mame.

Iz dneva v dan raste v nas spoznanje, kako važen in pomemben za vse naše življenje je čas, ki ga preživljamo v gospodinski šoli.

Kako hvaležne smo Vam, da ste nas dali v zavod, ki nas vzgaja za bodoče gospodinjice in matere. Naj se Vam za to veliko dobroto tudi javno zahvalimo!

Dalje, ko smo ločene od Vas, bolj se nam odpirajo oči, bolj nas boli spomin na preteklost. Vemo, da ste nam v rodilski ljubezni vse nerodnosti že odpustili. Vemo, da ste jih v tej preveliki ljubezni že tudi pozabili. Nam pa stopajo naše napake še sedaj jasno pred oči. Šele sedaj spoznavamo uso zaslepljenost svojega mišljenja in senco dejanj, s katerimi smo Vam ranile srca. Vaše poredne Mojce, Hance, Lojke in Lizičke pač niso še bile godne, da bi pravilno presojale Vašo vzgojo. Kar je ukazal oče, je bilo, včasih nemogoče, kar je zahtevala mama, je bilo morda že smešno, starokopitno, nič več moderno. Dekliška domišljavost je bila to, porojena iz nezrele samovolje.

Sedaj so se nam odprle oči. Odprle so se nam v tihih večernih urah, ko naše misli vasujejo po naših domovih, odprle se globlje ob naukih v šoli. Dan za dnem, uro za uro trkajo besede naših vzgojiteljev in vzgojiteljic na naša srca. Trkajo, prosijo, rotijo. Kakor, da smo doma v cerkvi, nam včasih doni na uho: ljubezen in hvaležnost do staršev je prva dolžnost otrok! Nauk, mnogim nam v očitek, opomin, obtožbo in opozorilo. Naša vzgoja v pravem krščanskem duhu je res prva naloga za življenje tako važne gospodinske šole.

In kdo zna ceniti strokovno znanje, ki smo ga že in še bomo pridobile v tem času! Kaj vse obredimo v šolskih urah! Šolsko znanje pa osvetljuje in utrjuje praksa. Tako živimo in se učimo ter se vsestransko pripravljamo na življenje. Vemo, da preživljamo sedaj svoje najlepše in najbogatejše življenjske ure.

Morda se bo kateri atej ob teh vrsticah popraskal za ušesom in zabrundal predse: Že prav! Tebi je lepo, a mi se moramo zato tem bolj truditi! Toda Vaše hčerke se dobro zavedamo, da je naše šolanje združeno z žulji Vaših rok. To žrtv smo se v šoli naučile ceniti in smo Vam hvaležne zanj.

Ta hvaležnost pri Vaših hčerkah ne bo ostala zgolj občutek in spoznanje. Uresničile jo bomo, ko se spet vrnemo na domove. Znanje, ki smo ga pridobile, ne bo koristilo nam samim, temveč bomo lajšale z njim tudi Vaše delo.

Pa kaj bi Vam obljubljale! V dveh mesecih Vam bomo dokazale, da smo

Vaše hvaležne hčerke.

Gojenke gospodinske šole v Št. Jakobu.

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„GAŠPAR GRE NA BOŽJO POT“ na šmihelskem odru

V nedeljo, dne 24. 2. je bila kulturna prireditev Kat. prosvetnega društva nad vse pričakovanje dobro obiskana. Društvo je igralo komedijo „Gašpar gre na božjo pot“. Vloge so bile dobro zasedene. Igralci so vloge dobro podali, se izvrstno uživali v vlogah ter se jih tudi dobro naučili, tako da so jih gladko podajali. Posebno priznanje bi izrekli tokrat Poldiju, Gašparju, Barbki, Lipeju ter županu, Trezi in Kati pa sta v obilni meri poskrbeli za smeh. Gospa županja pa je pokazala, da bo moral mož plesati, kakor ona igra. Vsem igralcem naše iskreno priznanje in našo zahvalo. Poskrbeli so, da smo se enkrat dve uri od srca nasmejali. Ustvarili ste nam pravo pustno razpoloženje, še domov grede smo se smejali in bili dobre volje. Ptičar Blaže je pravo „potuhtal“ za pustno prireditev. Blaže, pameten mož ste in moder! Za post nam pa kaj resnega svetujte, da nam bo šlo zopet do srca in solz! Štefanov Folt pa res ni tak lump kot ga je igral na odru, prav priden in fejest poba je postal, za vse dobro in plemenito je vnet. Prizor pa naj ti bo v trajen spomin kam pride lump! Židovski prismojenec pa se je pustil natepsti od konskega mešetarja v čudni kupčiji brez da bi kaj

dobil od njega. Zvit je jud ali še bolj pa konjski mešetar.

Mešani in moški zbor sta s svojim nastopom pod vodstvom Mihe Sadjaka otvorila to prireditev. Dvorana je bila nabito polna, da smo šli z nje kot „frišno“ pečeni pustni krapi — vsi zagreti in potni. Na tokratni prireditvi smo opazili celo prijatelje slovenskih iger iz Libuče, Globasnice, Pliberka, Štebna, Vogerč itd. Globašani pa so modrovali: „Veseli nas, da je Šmihel zopet oživel“.

SELSKO PROSVETNO DRUŠTVO JE PRIPRAVILO PRIJEJEN POPOLDAN

„Pred šestimi tedni smo se pri igri „Henrik, gobavi vitez“ ganjeni solzili, danes pa smo se zato tem več nasmejali.“ Tako so govorili ljudje v nedeljo 17. februarja, ko so odhajali s predstave šaloigre „Trojčki“. To je res igra, primerna za pust. Zahteva spretnost igralce in dosti vaj. Pa naši igralci so ji bili kos. Na splošno željo jo ponovijo na pustno nedeljo po drugi maši, nato pa bo družabni popoldan za društvenike. Obeta se nam prijetna zabava.

Prosvetno društvo v Št. Vidu napreduje

V nedeljo, dne 10. februarja smo bili spet povabljeni k Voglu v Št. Primožu, kjer so nam naši pridni in neutrudljivi kulturni delavci prosvetnega društva „Danica“ pripravili prav vesel in prijeten popoldan. Že iz vabila smo sklepali, da bo na sporedu prav nekaj posebnega, zato smo napolnili dvorano do zadnjega kotička.

Iz operete „Vasovalci“ smo videli, da se pri nas najdejo le še dobri pevski talenti, ki so v svojih vlogah pokazali običaj vasovanja, kateri je prišel že marsikje v pozabo. Vloge so vsi brez izjeme prav izvrstno podali. Razveselil nas je pa tudi moški pevski zbor s svojim ubranim petjem. Kot zadnja točka pa je bila na sporedu „Županova Micka“, ki so jo igralci kljub kratki pripravi še kar dobro izvedli. Naša zahvala velja najprej režiserju kakor tudi igralcem za vso požrtvovalnost. Čestitamo vam in vas obenem prosimo, da držite prosvetno društvo na tej višini tudi v bodoče.

Daleč naokrog so znani Št. Vidčani kot dobri pevci in igralci. Zato želimo, da bi še na drugih odrih goste s tem programom tako razveselili, kakor so nas.

Obiskovalec.

Na petru nad njo nastane ropot. Strašni cvileči, javkajoči glasovi se začujejo. Kakor divji prepri neznanih zveri.

Lojzi stopijo lasje pokonci in vsak las je nosil kapljico potu. Pogleda kvišku. Na petru zagleda dvoje zelenih oči. V peklenskem strahu moli Lojza očenaše in misli na zlodeja in zlatnike. Vsa se je tresla v vročici groze.

Na petru se požene nekaj strašnega v divji ples. Strahovit grd in tenek krik — in čof... Tri mačke so padle pred Lojzo na pod in se pihajoč podile po gumnu.

Lojza v smrtnem strahu zavpije, plane pokonci. — Moral je biti to grozen krik, kajti težke gumenske duri se odpro in na gumno pogleda — sam Bog nas varuj — ! v mesečini zagleda Lojza neznansko kosmato glavo popotnega moža — rekali so mu Jurij-Brdavs.

Slišal je krik in hotel priskočiti na pomoč — — —

„No, kaj pravite, lepega moža sem dobila! mesto denarja pa debelo bunko na čelu, ko sem previsoko skočila skozi vrata, ki mi jih je Juri Brdavs odprl. Te preklemanske babe, njihove coprnije in mačke! kako so me prestrašile. Urša pa je le dobila obljubljeni „zeksej“ od mene. Coprnija — spametovala me je pa le — — —

Tako je pravila Lojza nekaj tednov pozneje, ko se je pomirila — menda o postu.

a. n.

Št. Jakob v Rožu:

Mladinski dan v filmu

Ni še dolgo, odkar smo se oglasili v našem listu, toda spet čutimo potrebo, da bi bilo treba povedati marsikaj. Ta naš list nas povezuje od tedna do tedna v veliko slovensko družino in nas redno obvešča o življenju na Koroškem in dogodkih po svetu. Št. Jakob, ki je bil nekdanje središče Zgornjega Roža, še tudi sedaj zavzema to mesto. Prosvetno delo je pri nas precej razgibano. Tudi preteklo nedeljo smo nastopili z veseloigro „Gašpar gre na božjo pot“.

Poleg udeleževanja na prosvetnem področju se pri nas tudi močno giblje katoliška mladina. Vodstvo katoliške mladine v Celovcu je izrazilo željo, da bi radi predvajali pri nas filme. Med drugimi smo imeli priliko videti dne 2. februarja tudi film o mladinskem dnevu. Filmi so bili razmero-

Naše prireditve

Pustna prireditev v Št. Rupertu

Gojenke gospodinske šole v Št. Rupertu priredijo na pustno nedeljo dne 3. marca ob 2. uri popolne v telovadnici Narodne šole veselo pustno predstavo z bogatim sporedom. Dekleta se že sedaj marljivo pripravljajo na prireditev. Že sedaj opozarjamo vse prijatelje te naše vzgojne ustanove na to prireditev, da si zanj rezervirajo čas. Torej na svidenje v Št. Rupertu na pustno nedeljo!

VABILO

na

R A Z S T A V O

in veselo pustno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 3. marca na

R a d i š a h

Kuharska razstava bo odprta od osmih zjutraj do šestih zvečer. Na to pa bo plesna zabava pri Mežnarju. Kulturna prireditev pa se prične ob pol treh popoldne s sledečim sporedom:

1. Pozdravni govor
2. Deklamacije in recitacije
3. Dvospev „Od železne ceste“
4. Narodni plesi
5. Pevski nastopi obeh domačih zborov
6. Veseloigra „TETA NA KONJU“

K obilni udeležbi vabijo

TEČAJNICE

VABILO

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu nad Pliberkom

vabi vljudo vse prijatelje dobre zabave na pustno prireditev k Voglu v Št. Primožu, ki bo na pustno nedeljo, dne 3. marca 1957 ob pol treh popolne.

Na sporedu je igra:

„GAŠPAR GRE NA BOŽJO POT“,

komedija v treh dejanjih in dva šaljiva prizora.

K obilni udeležbi vabi v imenu igralcev in odbora

Jožef Picej

VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Štebnu v Podjuni bo pripravilo svojim vaščanom v torek, dne 5. marca ob 3. uri popoldne

VESEL PUSTNI POPOLDAN

Štebani in prijatelji iz bližnje in daljne okolice! Če hočete doživeti res lep in prijeten pustni torek-popoldan, potem pridite v lepem številu k ŠOGLNU v Šteben.

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici uprizaro na pustno nedeljo, dne 3. marca ob pol 3. uri popoldne in na pustni torek, dne 5. marca ob pol 8. uri zvečer lepo veseloigro

„POSLEDNJI MOZ“.

Vsako leto smo se na pustni prireditvi pri Šoštarju zelo dobro imeli. Zato pridite tudi letos, kajti za pravo pustno razpoloženje bo poskrbel pester spored prireditev.

FARNA MLADINA IZ ŠT. JAKOBA V ROŽU

ponovi na pustni torek, 5. marca ob sedmih zvečer v farni dvorani igro

„Gašpar gre na božjo pot“

Komedija iz preteklega stoletja v treh dejanjih.

Smeh! Vsi prisrčno vabljeni! Smeh!

FARNA MLADINA IZ ŠT. JAKOBA V ROŽU

gostuje na pustno nedeljo, 3. marca ob dveh popoldne s komedijo v treh dejanjih

„Gašpar gre na božjo pot“

pri „PUŠNIKU“ V LOČAH

Vsi od blizu in daleč vabljeni!

Smeha veliko!

ma dobri in so vzbudili pri nas pozornost, le film o mladinskem dnevu je kazal znatne pomanjkljivosti. Posnetke je imel sicer lepe, a so mu manjkali nastopi slovenskih skupin, ki so bile istotako zastopane na mladinskem dnevu kakor nemške skupine. Kakor smo opazili, je bilo vsled tega v dvorani precejšno razburjanje. Želeli bi v bodoče, da bi bili merodajni krogi vsaj pri takšnih in podobnih posnetkih objektivni.

COPRALE SO ... v pustnem času

Urša in Katra sta imeli bajto ob cesti, ob kateri je žuborel potok. Bajta je bila zelo stara. Lahko si ji preštel vsa rebra, ki so služila kot ogródje tesnim in temnim notranjim prostorom. Kadar je zapihal veter ali če je pometala burja, je skozi ta rebra piskalo, kot bi sto coprnici javkalo v vičah.

Urša in Katra sta bili revni ženi. Imeli sta dve kozi in 9 mačk. Znali pa sta coprati. Imeli sta celo kolomonske buke in njegove žegne. Večkrat sta poskušali pricopirati zelenega zlodeja z žakljem zlatnikov. Coprnije sta uganjali na temnem gumnu. Pa prej, da je zlodej prinesel zlatnike, je coprnijo vedno kdo mimoidočih zmotil ali pa otroci, ko so ob potoku postavljali mlinčke. Nato so navadno metali kamenje v bajto. Vsak kamenček, ki je priletel na streho, je običal v počrneli slami, ki je bajto pokrivala.

Kozi sta neprestano meketali. Vtaknjeni sta bili v teman hlev, kamor nikdar sonce ni pogledalo. Kozi sta pa videli sonce le parkrat v letu in sicer takrat, ko sta ženi šli z njima v gozd po suhljad za zimo in pa v mesecu, kateremu sta rekali „koza prsk“.

Kozi sta vseeno dajali mleka za dve ženi in vse mačke. Ako je pa kozam mleka zmanjkovalo, sta Urša in Katra ob farantnih večerih nabrale na zemljiščih sosedov — skrivaj po večernici — trave, detelje, korenja ali pese. Na ta način sta čudežno vlekle mleko iz sosednih hlevov v vimeni svojim kozam. Seveda ni bilo vedno treba izbirati

farantnega večera; samo da so bile kože site. Pozimi pa so sosedje dostikrat opazili zjutraj po beli stezi natrošeno kravjo rezanico. Sled je šla do bajte. Sosedje so se potem glasno pomenili: „Urša in Katra coprata!“

Nekega večera v februarju je Urša povabila sosedovo Lojzo, mlado dekle — ibržnico na svoje gumno. Lojza si je namreč silno zaželela denarja, da bi se laže omožila. Tistobart je pri dekljih in ženitvah igral glavno vlogo denar. Frizura in prozorne nogavice pri fantih niso prišle do veljave, ker so deklji nosile bele hadre na glavi, pa dolge janke.

Urši se je Lojzka kajpak zasmilila in ji je hotela priskočiti na pomoč s kolomoniš bukvami. Lojza je Uršo tudi rada ubogala in šla na temno gumno. Tu je morala poklekniti in zmoliti ji je bilo treba točno petdeset očenašev. Vse drugo bo dodal kolomoniš-žegen. Pri petdesetem očenašu bi prišel zeleni zlodej z zlatniki k Lojzi. Tedaj naj Lojza hitro vzame denar in naredi čez zelenca križ — nakar zlodej odbeži...

Ura pa je šla proti enajsti in v tej uri se vsak šum strahotno zazna, kako šele pri copranju.

Tako, sedaj pa na delo, je rekla Urša — jaz pa grem k luči iz kolomoniš bukev žegen klicat.

Lojza na gumnu moli očenaše. Šteje jih z debelim bobom, katerega jemlje pri vsakem očenašu po enega iz levega žepa in devlje v desnega.

Bog vedi, koliko bobov je že preložila —?

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MARK TWAIN:

Znamenita poskočna žaba

Da izpolnim željo nekega mojega prijatelja, ki mi je pisal z Vzhoda, sem obiskal dobrodušnega klepetavega starca Simona Wheelerja, da ga povprašam o nekem prijatelju moje prijatelja, Leonidu W. Smileyu, kot sem bil naprošen, in tukaj poročam o izidu mojega povpraševanja. Loteva se me dvom, da je Leonidas Smiley le izmišljotina, da moj prijatelj take osebnosti vobče nikdar ni poznal. Morda mu je padlo na misel, da ako bi jaz povprašal starega Wheelerja po njem, bi ga to spomnilo na njegovega proslulega Jima Simleya in da bi se z vnemo lotil tega predmeta ter me do smrti dolgočasil s spomini nanj, s tako dolgovozno in tako pusto zgodbo, da bi bila zame popolnoma brez smisla.

Ko sem prišel k Simonu Wheelerju, je le-ta lagodno zleknjen dremal ob peči gostinske sobe neke podrte krčme v nekem zapuščenem rudarskem taborišču Angel's po imenu. Opazil sem, da je debel in plečast, njegova mirna pojava je vzbujala izraz prepričljive prijaznosti in priprostosti. Vstal je in mi voščil dober dan. Povedal sem mu, da mi je nek moj prijatelj naročil, da pozivem kaj o nekem njegovem ljubljenu prijatelju iz deške dobe, Leonidu W. Smileyu – častitemu gospodu Leonidu W. Smileyu, mlademu služabniku evangelija, o katerem je slišal, da je svojčas bival v taborišču Angel's. Dodal sem še, da ako bi mi gospod Wheeler mogel dati kake novice o tem č. g. Leonidu Smileyu, bi mu bil zato zelo hvaležen.

Gospod Wheeler me je povedel nazaj v kot ter mi zastavil pot s svojim širokim naslonjačem. Vsedel se je in začel odmotavati enolično in dolgovozno zgodbo, ki jo navajam v naslednjem odstavku. Niti enkrat se ni nasmehnil, niti enkrat ni nagubančil čela, nikdar ni spremenil glasu, odkar je s prijetno tekočim prizvokom spregovoril prve stavke, nikdar ni pustil zaznati niti najmanjše sledi navdušenja, toda skozi vso neskončno dolgo zgodbo se je vlekla žilica prepričljive resnosti in iskrenosti, ki mi je jasno dokazovala, da po njegovem mnenju ni bilo prav ničesar smešnega ali zabavnega na tej zgodbi; smatral jo je za važno zadevo in je svoja dva junaka občudoval kot moža z izrednim darom za prefinjenost.

Pustil sem ga, – ne da bi ga en samkrat prekinil, – da je govoril naprej na ta svoj poseben način.

„Častiti gospod Leonid W. – hm, častiti gospod Le – —. Torej, svojčas je živel tukaj neki možak, ki mu je bilo ime Jim Smiley, pozimi leta . . . 49, ali morda spomladi leta . . . 50 – ali tako nekako, ne spominjam se več natančno, vendar kar mi daje misliti, da je bilo v eni ali drugi izmed teh obdobj, je to, da se dobro spominjam, da veliki namakalni jarek še ni bil gotov, ko je on prvič prišel v taborišče; vsekakor bil je največji svojevrstnež med nami, hotel je vedno staviti, na karkoli je pač prišlo člo-

calaverskega okraja

veku pred oči, seveda če je le mogel kogarkoli pripraviti, da je stavo sprejel, ako pa ni nihče hotel sprejeti njegovega predloga, je pa se on ponudil, da zamenja mesto v stavi. S čemerkoli je bil nasprotnik zadovoljen, je bil zadovoljen tudi on, kajti ni miroval prej, dokler ni – karkoli že – sklenil stave. In kljub temu je imel srečo, nena- vadno srečo; skoraj vedno je stavo dobil. Bil je vedno pripravljen in na preži za vsako možnostjo stave; naj se je govorilo o še tako nenavadni stvari, gotovo je on ponudil stavo o njej in sprejel tisto plat, ki je bila v am prav, kot sem vam že pravkar pravil. Ako je bila kaka konjska dirka, ste ga gotovo videli veselo vzravnanega z zardelimi lici ali pa poparjenega, na koncu dirke; ako je bil kje pasji dvoboj, on je gotovo hotel s kom staviti glede izida; če sta se spraskali dve mački, je prav tako hotel staviti; ako sta dva petelina skočila eden v drugega, on je hotel prav gotovo staviti; celo, ako sta na plotu sedela dva ptiča, je hotel staviti, kateri bo vzletel prvi; ako se je znašla skupaj kaka družina v taborišču, je že postala navada, da je sklepal stave s pastormem (protestantskim duhovnikom) Walkerjem o tem, kdo je najboljši navijač; to je bil on sam, povrh tega pa še dober človek. Celó, ako bi zapazil kako osameló stenico, ki se plazi kamorkoli, on bi šel takoj z vami staviti, koliko časa bo rabila, da

pride do – kamorkoli je že pač bila name-njena, in če ste stavo sprejeli, on bi gotovo to šmentano stenico sledil, prav v Mehiko če treba, kajti on bi moral ugotoviti, kam je šla in kako dolgo je bila na poti. Mnogo ljudi je tukaj poznalo Smileya in vam lahko marsikaj pove o njem. Kajti ta svojevrstni možak je šel staviti na vsako, katero-sibodi stvar. Nekoč se je zgodilo, da je žena pastorka Walkerja ležala težko bolna in iz-gledalo je, da zanjo ni več rešitve; nekega jutra sreča Smileya, ki ga vpraša, kako je z ženo, nakar mu oni odgovori, da ji je znatno bolje in – hvala Bogu in njegovemu neskončnemu usmiljenju – se njeno zdravje prav lepo povrača in zato bo z božjim blagoslovom vendarle okrevala; in tedaj Smiley, ne da bi trenutek pomišljal, reče: „Dobro, stavim dva in pol novca, da ne bo.“

Tisto poletje je Smiley imel kobilo, fan-tini so jo imenovali kljuse s četrturno za-mudo, a to je bila zgolj šala, veste, kajti razume se, da tako počasna le ni bila, in prav s tem konjem je on ponavadi pri dir-kah dobival denar, kljub temu, da je ko-bila bila nerazpoložena, počasna, imela naduho ali sušico, ali nekaj podobnega. Po-navadi so ji pri startu dajali dva ali tristo yardov (angleška dolžinska mera, približno 90 cm) prednosti, a kmalu so jo drugi konji prehiteli, vendar ko je šlo proti koncu dir-ke, se je kobila razvnela in z naravnost o-bupnim naporom, kretajoč in metajoč noge okoli sebe, zdaj naprej, zdaj v zrak, včasih pa tudi na stran proti ograji, s kopiti dvi-gajoč več prahu in več hrupa kot vsi drugi konji skupaj, kašljaje in sopihaje skozi noš, je na cilju za glavo ali vsaj za spozna-nje prehitela vse druge. (Dalj. prih.)

Kako ie bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Razni ljudje

Pridovnikov Hanza

Leta 1867 se je pri Pridovniku rodil kre-pak deček, ki je potem zrasel v čvrstega mo-ža. Bil je bistre glave, a tudi ves poln muh. Še danes se pripovedujejo o njem vsemo-goče stvari, bil je strasten divji lovec in pre-tepač prve vrste, tako da se ga je daleč na-okoli vse balo.

Kot večina naših kmečkih ljudi, je tudi on imel v želodcu mestno gospodo, poseb-no uradnike.

»Osli« na magistratu

Nekoč je na sejmski dan prišel v Celovec. Na trgu je zagledal starega kmeta, ki je ob vozu slame potrpežljivo čakal na kupca. Hanza je stopil k njemu in se pogodil, da mu kmet proda ves voz slame za pet „raj-niš“ (goldinarjev). Plačal je kmetu kup-nino ter mu naročil, da naj slamo pelje na magistrat. On je namreč tam oskrbnik in ima hišo polno oslov, ki porabijo mnogo stelje. Naj se kar zglaši v sobi številka toli-ko in toliko in pove, da je pripeljal sla-mo za osle in da je tudi denar že dobil. Tam bo že zvedel, kje naj slamo zbaše, je

še dejal „oskrbnik“ Hanza in odšel po svo-jih opravkih.

Kmet je res ves zadovoljen z dobro kup-čijo odpeljal voz pred magistrat ter šel na številko, ki mu jo je Hanza povedal. Čudil se je, ko v prostorni stavbi ni nikjer videl hlevov. Končno je prišel v pisarno, ki je bila polna uradnikov. Debelo so gledali ko jim je kmet razložil, zakaj je prišel.

Tudi sicer je gospodi rad kakšno zagodel. Nekoč mu je na cesti prišel nasproti gospod z visokim cilindrom na glavi. Ko sta se sre-čala, je Hanza s tako silo česnil gospoda po cilindru, da se je nič hudega slutečemu me-ščanu visoko pokrivalo trdno poveznilo preko obraza prav do ramen, tako da so ga morali po kosih zrezati z njega.

Pa tudi svoje sovaščane si je rad privo-ščil. Nekega zimskega večera je sedel v piv-ski družini v gostilni Lampl v Zrelcu. Ko so njegovi tovariši zaradi preobilice žga-nja začeli kimati in spati za mizo ob peči, se je Hanza zleknil na polici (klop), ki je stala med zidom in pečjo. S hrbotom se je naslonil na zid, skrčene noge pa je uprl v

F. GRIVŠKI: 11

Vozniki POVEST

V poletnem jutru sta se napravljali mati in Tilka na polje. Pod nebom so gostoleli škrjanci. Oleandri pred hišo so se lesketali v jutranji rosi. Dekle si je zavezalo na gla-vo tanko rožasto ruto in s pesmijo odhitelo v kolnico po grablje. Poigrala se je s piščan-ci, ki so čivkali okrog koklje. Obstala je pred hišo ter čakala matere, ki je zaklepala večna vrata.

Po klancu je prihajal mlad fant z leseno skrinjo na rami. Postal je ob voglu in zavil na dvorišče. Kokoši so se preplašeno raz-kropile po kolnici. Došli je odložil leseni kovčeg, si obrisal potno čelo, pogledal na hišno številko in vljudno pozdravil.

„Dober dan! Ne vem, če sem prav pri-šel. Gregorjevo hišo iščem!“

„Prišli ste prav. Kaj pa bi radi?“ je ne-zaupljivo povpraševala mati.

„Službo iščem. V vasi so mi povedali, da potrebujete hlapca.“ Obe ženski sta začu-deno pogledali. Pred njima je stal krepak fant. Nosil je snažno obleko, še celo krava-to je imel. Ta naj bi bil za hlapca?

„Gospodarja ni doma,“ je dejala mati. „Pridite zvečer, ko se vrne!“ Obrnila se je, dela na ramo grablje in pomignila hčeri. „Prav! Bom pa počakal do večera. Le nekaj prosim: ali smem svoj kovčeg spraviti pri vas; nerad pohajam ž njim po vasi!“

Mati bi mu najrajši rekla, naj gre. Kdo ve, kakšni so ti vandrovci. Prehitela jo je Tilka: „Dajte mi ključ, mama, spravim mu ga v vežo!“ Hotela je prijeti za ročaj, pa ni pustil.

„Dovolite, gospodična, da ponesem sam!“ Dvignil je kovčeg in ga zanesel v hišo. Ma-ti je pogledala za njima skozi vrata.

„Hvala lepa!“ je dejal in smehljuje po-gledal Tilko. Dekle je zardelo. Kako fine manire ima ta človek! „Gospodična“ ji je dejal in „lepa hvala“ je pristavil. Tudi ma-teri je bil fant všeč, vendar tega ni poka-zala. „Kdo ve, kaj se vse skriva pod gladko lupino!“

„Pojdiva, Tilka!“ je priganjala. „Soncé pripeka, čas je, da raztrosimo rednje!“

„Smem z vami? Rad bi pomagal, ker ni-sem vajen pohajkovati!“ Gospodinja je bila v zadregi. Odslovlila bi ga, da ni kar sam prijel za grablje in stopal za njima.

Na senožeti je dišala pokošena trava.

Sonce je pilo kristalno roso, da so bili red-nji kakor suhi. Ko si pa dregnil v kup, se je spodaj prikazala mokra trava, ki je od-letela na desno in levo. Fant je slekel suk-njič in ga obesil na murvo. Odvezal si je kravato in odpel široko belo srajco. Zavi-hal je rokave, vzel v roko grablje in zamah-nil z ožganimi rokami.

„Glejte, mama, kako hiti!“ je občudo-vala Tilka.

„Se bo že unesel! Taki gosposki ljudje začno z vso silo, pa jim kmalu zmanjka sa-pe!“

„Gosposki se mi pa res zdi!“ je reklo de-kle.

„Kaj veš, kdo je?“

„Saj ga še vprašali niste!“

„Sam bi bil moral povedati!“

Komaj sta ženski prišli na konec, je doš-lec že našel drugi redenj. Tilka je posta-jala in večkrat pogledala za njim, da jo je morala mati pokarati. Na osredku so se srečali.

„Kje ste prav za prav doma?“ je začela s poizvedovanjem gospodinja ter se naslonila na grabljišče. Obrisal si je pot s čela in se zasmejal, da so se mu zasvetili beli zobje. (Dalje prihodnjič)

Molitev na gori

Na gori v silnih zračnih višavah stojim,
kot bi na skalo najvišjo bil prikovan.
Slišim le lasten izdih po naporu
in tihemu vetru predajam se ves potan,
zdi se mi, da se pnem na zlatem šotoru.

Zahvaljen za sonce, dobri Bog,
za luč ki odkriva mi raj čudoviti,
in za svetlobo, ki tod jo smem piti
in zreti v ta čudni svet naokrog.

Da, to je moj svet, naš svet,
ki zrem ga pod sabo kot na zemljevidu,
živ in resničen, odmaknjen prividu.

Ah, prav zares se mi zdi,
da so otroci se tod poigrali,
postavljali hlevce in hiške,
drevesca sadili in njive orali,
v kanglicah prst si za gričke nosili,
speljali vode in med njive cesté,
na gričke zvonike za ped le velike,
za krave pa mravljje, za konje
trop murnov nekje nalovili.

Ah, prav zares se mi zdi,
da so otroci se tod poigrali,
tako je ta svet prepoln čudnih lepót,
da čute in dušo mehko ti omamlja
in nič več ne moti te vetra šumot.
Tisočkrat hvaljen, Bog, za ta svet,
tisočkrat hvaljen za dobre ljudi,
tisočkrat hvaljen za moje oči,
ki čar jim te zemlje je bil razodet!

† Joža Vovk

peč in pritisnil... tako da je peč porinil na speče pijance.

Na veliko je tudi zapravljjal denar, tako da je kmalu moral prodati svoj rodni dom, ki ga je obkrožalo obsežno posestvo. Z iz-kupičkom, ki mu je preostal po plačilu naj-nujnejših dolgov, je potem pokupil tri dru-ga posestva, ki so v tedanjem času prišla na kant. Bili so namreč takrat slabi časi za kmetijstvo in naši kmetje so povečini go-spodarsko zelo slabo stali. Toda Pridovni-kov Hanza ni kupil posestev zato, da bi se ubijal in ubadal z nehvaležnim kmetij-stvom. Vsa tri posestva je razkosal in po ko-sih razprodal. Temu njivo, onemu travnik, tretjemu kos gozda. Kljub slabim časom so kmetje varčno živeli in skušali povečati svojo posest. Prihranki niso zadostovali za nakup cele kmetije, pač pa za posamezne kose, ki so jih potem še sorazmerno drago plačevali, posebno če je šlo za parcele, ki so mejile na njihovo posest. Tako je Han-za izkupil dva- do trikratno vrednost tega, kar je sam za propadla posestva plačal. Pa tudi ves ta denar je kaj kmalu zapravil. Čudno je tudi, da so na posestvih, ki jih je bil on pokupil in potem naprej razprodal, dalj časa po njegovemu odhodu pogorele vse hiše. Le njegovemu rojstnemu domu je bila ta usoda prizanešana.

Cesarska večerja

V Rutah je v začetku minulega stoletja žovel svojevrsten mož, ki je podedoval dve največji kmetiji v vasi: Šubernikovo in Vi-covnikovo. Kot je bil bogat, je bil tudi bahat.

Kupil si je dva lepa konja in nov voz z železnimi osmi. To je bilo nekaj povsem no-vega za naše kraje, ker so kmečki vozovi imeli takrat vsi še lesene osi. S praznim vo-zom in s parom konj se je vozil v Celovec, kjer je zapravljjal denar.

Nekoč je menda šel v hotel in oblastno naročil: „Prinesite mi cesarsko večerjo!“

Natakar ga je vprašal, kaj neki meni s cesarsko večerjo, a košati kmet mu je od-vrnil: „Vi sami boste že morali vedeti, kaj je cesarska večerja.“

Natakarju se je posvetilo, s kake baže člo-vekom ima opraviti, zato je dejal, da se ra-zume, da oni že dobro vedo, kaj cesar ve-čerjajo, pač pa da je taka večerja sila draga.

V odgovor je kmet potegnil s široko kret-njo zajetno možnjo iz žepa: „Vidite, da imam dovolj denarja!“

To vidivši so začeli natakarji skakati o-krog njega in kmalu se je miza šibila od najboljših jedi.

Mož je krepko zajemal in ko je pospravil vse z mize, je vprašal: Kaj vse to „košta?“

Natakar mu je odgovoril, da 42 „rajni-šev“ (goldinarjev).

Kmet se je začudil: „Kako je to mogoče, da sem snedel celo kravo!“

Natakar mu je odgovoril, da je tudi cesar ne sné, pač pa je pribil: „Cesarsko si večerjal, pa boš tudi cesarsko plačal.“

(Dalje prihodnjič)

PODGRAD

(Nadaljevanje s 4. strani)

nik, kajti farani jim nismo mogli poplačati, kar so nam storili dobrega. Ostali smo ovce popolnoma brez pastirja. Našo izgubo so nam nekoliko nadomestili preč. g. Ludovik Jank iz Radiš ter hodili kljub težki, strmi poti sami bolehn med nas in nam bili nekoliko v tolažbo. Zato jim gre najpristrnejša zahvala. Končno so nam prevz. škof poslali novega dušnega pastirja v osebi preč. g. Antona Cvetka, saj smo bili že čisto obupani, ker je zgedalo, da bo podgrajska fara postala tudi tako nesrečna, kot je že mnogo fara po naši domovini.

Ko pogledaš red pri hiši, veš, kakšna je gospodinja; prav tako tudi veš, ako pogledaš božjo hišo, kakšen je dotični gospodar oziroma duhovnik. Že od daleč ko zagledaš cerkev, opaziš, da je zunaj vse lepo v redu, posebno pokopališče; v notranjosti pa izgleda kot prenovljena, najbolj oltarji in morda prav zato podgrajski farani tako radi prihajajo k božjim službam. Skrbi ni bilo konec, kajti poskrbeli so nam 2 nova zvonova, popravili orgle, pustili napraviti različne nove mašne plašče, oltarne prte in še marsikaj drugega.

Vsak, kateri je bil na novi naši v Podgradu, je opazil spretno roko našega preč. gospoda, kateri znajo povzdigniti in oplešati slovesnosti praznikov. Ne samo v domači fari, temveč daleč okrog so znani njih lepi, poučni nauki in pridige, kajti mnogokrat imajo izven dveh domačih fara, duhovne vaje in različne stanovske nauke.

V imenu podgrajskih faranov naj izrečem Vam, preč. g. Cvetko, najpristrnejšo zahvalo za Vaš trud in vse žrtve, katere prinašate za Vaše farane. Bog naj Vam tisočkrat povrne vse dobro, mi Vas pa prosimo, da nam odpustite, ako smo Vas kdaj vedoma ali nevedoma užalili. Bog daj Vam še mnogo let med nami preživeti!

VABILO

FARNA MLADINA IZ SVEČ priredi v soboto, dne 2. marca ob 8. uri zvečer pri Tischlerju v ST. JANŽU igro

„PRICARANI ZENIN“.

V nedeljo, dne 3. marca bo gostovala Farna mladina z isto igro v Farni dvorani v ST. JAKOBU v ROŽU, in sicer ob 3. uri popoldan.

VABILO

FARNA MLADINA IZ ST. JANŽA priredi v nedeljo, dne 3. marca ob 3. uri popoldne pri ADAMU V SVEČAH veseloigro

„STRIC V TOPLICAH“.

Obeta se obilo smeha!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 3. 3.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 8 pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 4. 3.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Za našo vas: Kakšen naj bo naš zelenjadni vrt? 18.45 Malo za šalo, malo zares. — TOREK, 5. 3.: 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež: O hormonih in vitaminih. — SREDA, 6. 3.: 14.00 Poročila in objave. Da ti duša prekipeva. Lit. glasbena oddaja. 18.45 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 7. 3.: 14.00 Poročila in objave. Na zapečku: Z mikrofonom R. C. v Svatnah. — PETEK, 8. 3.: 14.00 Poročila in objave. Za naše malčke: Izpolnjene želje. 18.45 Domače pesmi. SOBOTA, 9. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi od srca do srca. — NEDELJA, 10. 3.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 8 pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Ljudje z „nadnaravnimi močmi“

Reno Tenca se imenuje mož, ki živi v mestu Lodi in je znan po tem, da požira brivna rezila in celo električne žarnice. Prvega februarja se je pa dal kar zapreti v za- boj ter pokopati 2 metra globoko pod zemljo. S površino je bil zvezan po telefonu. Pod zemljo je vztrajal teden dni. Ko je „vstal iz groba“, je bil suh kot okostnjak, a zdrav kot riba. Zares izreden možak! Razuje se, da take stvari dela le za — denar.

Fakirji o svojih trikih skrbno molčijo, kajti če bi ljudje vedeli za resnico, bi njihovu pripovedovanju o nadnaravni moči in podobno ne verjeli. Neki novinar, ki se je začel zanimati za ta vprašanja je obiskal večje število fakirjev, toda ves njegov trud je bil zaman. Končno je srečal nekega starega fakirja Shara Beya, ki mu je razložil nekaj splošnoznanih trikov.

Zvedel je, da je skrivnost fakirjeve postelje, ki ima namesto žimnice navzgor obrnjene žeblje, v njihovem številu. Fakir, ki ima recimo 70 kg in se vleže na posteljo z 200 žebli, tedaj pritiska na vsak žebelj 350 gramov, kar je vsekakor premalo, da bi se žebli zarili v telo.

Tudi kadar si fakir prebada z iglo ali žbljem lica ali jezik, ni nič posebnega. Igla prebode le nekaj milimetrov kože in bolečine niso večje, kakor če bi dal zdravnik injekcijo. Fakir si tudi izbere tiste dele telesa, ki so najmanj občutljivi: lica, prsi itd.

Pri takšnih ljudeh smo že večkrat zapa- zili, da radi drobijo kamne. Tudi to ni nič posebnega, je pripovedoval fakir Shara Bey. Fakir se vleže na dva stola, glavo ima na enem stolu, pete pa na drugem. Na trebuh mu polože velik ploščat kamen, njegov pomočnik pa začne razbijati kamen s kovaškim kladivom. Na gledalce naredi vse to močan vtis. Toda tudi to je trik. Fakir si izbere krhek kamen, ki ga je preje že hitro segrel in prav tako naglo ohladil. Pri razbijanju pa čuti zelo malo udarcev, ker jih že sam kamen ublaži.

Tudi druge točke, ki jih imajo fakirji na sporedu, imajo svoje trike ter se jim ljudje čudijo vse dotlej, dokler ne zvedo, v čem je trik.

ZANIMIVOSTI

ANGLEŠKA KRALJICA

Elizabeta II. se je odločila, da pošlje svojega sina Karla v navadno osnovno šolo, ki jo obiskujejo otroci iz ljudstva. Princ so vsi sošolci in učitelji, vznemirja ga le to, da ga pred razredom čaka vedno velika množica časnika, radovednežev in fotografov.

Zato je kraljica prosila javnost, naj da fantku mir, da se bo lahko nemoteno učil branja in pisanja.

OLGA DETERDING

je hči angleškega kralja petroleja in je pod- dedovala po očetu ogromno premoženje. Namesto, da bi to bogatijo v miru in udob- ju uživala, se je odločila, da se vsemu raz- košju odpove ter je šla služiti največjim re- večem, ki si jih more človek zamisliti. Po- stala je strežnica v bolnišnici za gobave, ki jo vodi v osrednji Afriki slavni zdravnik in človekoljub Schweitzer. Zares velika in svet- niška ženska!

Lepotica je imela sedem soprogov

V ameriškem mestu Daytonu so zaprli le- po Dolores Coraditti, ker je imela v sedmih različnih pokrajinah hkrati sedem „sopro- gov“.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 š (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

Za Celovec glej stenske lepakel!

PLIBERK

2. do 3. marca: „Ludvig II.“ (za mladino do 14. leta prepovedano)
5. do 6. marca: „Schade, dass sie eine Kanaille ist“ (za mladino pre- povedano)

Enosni priklopniki, osi za pri- klopnike, platišča, vzmeti in obro- če dobavljajo rabljene in poceni
AUTOVERWERTUNG FRANZ RUMWOLF, Klagenfurt, Flatscha- cher Strasse 18, telefon 37-78.

Katera vdova bi potrebovala
DOBREGA GOSPODARJA
ali dala posestvo v najem. Star sem 45 let in se priporočam za eno ali drugo. Ponudbe pošljite na upravo lista.

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanah, mir- te, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini „PRIN- ZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

Črke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14

Ihm geht der Hut hoch

wenn er sieht, wie sein Konkurrent immer wieder in unserem Blatte inseriert und sein Geschäft größer und größer wird. Jetzt hat er aber genug. Noch heute wird er unseren Anzeigen-Vertreter kommen lassen und mit ihm einen wirkungsvollen Inseratentext besprechen.

Oglašuj
v našem listu!

Cemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kroniko“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime:

Naslov:

(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:

(Podpis)

Naš dragi prijatelj,

Dipl.-Ing.

Adolf Fehmel

Prokurist in nadinženir

je dne 23. februarja umrl na Dunaju.

Podjetje je z njim zgubilo svojega naj- zvestejšega sodelavca in pripadnika. Zapustil je samo prijatelje, ki jim bo njegovo življenje, v katerem je vestno izpolnjeval svoje dolž- nosti, vedno lep zgled.

Österreichisch-Amerikanische
Magnesit-Aktiengesellschaft
Radenthein